

Állami
Számvevőszék

State Audit Office
of Hungary

RAČUNSKO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Računsko sodišče
Republike Slovenije

Court of Audit
of Slovenia

Rechnungshof
der Republik Österreich

Austrian Court
of Audit

Environmental Audit Report on the three-border area of Hungary, Slovenia and Austria

Jelentés a magyar-szlovén-osztrák határmenti térség környezeti ellenőrzéséről

Revizijsko poročilo o varovanju okolja na mejnem območju med Madžarsko, Slovenijo in Avstrijo

Prüfungsbericht zur Umweltsituation im Dreiländereck Ungarn-Slowenien-Österreich

2006

Environmental Audit Report on the three-border area of Hungary, Slovenia and Austria

Jelentés a magyar-szlovén-osztrák határmenti térség környezeti ellenőrzéséről

Revizijsko poročilo o varovanju okolja na mejnem območju med Madžarsko, Slovenijo in Avstrijo

Prüfungsbericht zur Umweltsituation im Dreiländereck Ungarn – Slowenien – Österreich

2006

CONTENTS

Map of the three countries and of the audited area.....	4
Communiqué.....	5
Report of the Hungarian State Audit Office.....	19
Report of the Court of Audit of Slovenia.....	37
Report of the Austrian Court of Audit.....	55

TARTALOMJEGYZÉK

A három ország és a vizsgált terület térképe.....	4
Nyilatkozat.....	5
A magyar Állami Számvevőszék jelentése.....	19
A Szlovén Számvevőszék jelentése.....	37
Az Osztrák Számvevőszék jelentése.....	55

VSEBINA

Zemljevid treh držav in revidiranega območja.....	4
Komunike.....	5
Poročilo Revizijskega urada Republike Madžarske.....	19
Poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije.....	37
Poročilo Računskega sodišča Republike Avstrije.....	55

INHALT

Landkarte der drei Länder und des Prüfungsgebiets.....	4
Communiqué.....	5
Bericht des Ungarischen Staatsrechnungshofes.....	19
Bericht des Slowenischen Rechnungshofes.....	37
Bericht des Österreichischen Rechnungshofes.....	55

**Communiqué by the Heads of the Supreme Audit Institutions
of the Republic of Hungary, the Republic of Slovenia
and the Republic of Austria on the co-ordinated audits
of environment and nature protection in the three-border-region
of Hungary, Slovenia and Austria**

Environment and nature protection are decisive factors in modern society. As environmental problems do not stop at national borderlines, intensive international cooperation is needed in order to prevent and reduce pollution. Supreme Audit Institutions (SAIs) as independent organizations have a special function in covering these topics.

With the aim to contribute to a supranational approach on environmental issues, the Heads of the SAIs of the Republic of Hungary, Republic of Slovenia and the Republic of Austria have agreed to carry out co-ordinated audits on how to treat the frequently identical problems of environment and nature protection in the region located along the joint borders of the three countries. All SAIs already had experience with successful bilateral audit cooperation; this trilateral audit denotes a further step in cooperation and exchange of know-how between the SAIs of the Republic of Hungary, Republic of Slovenia and the Republic of Austria.

This trilateral cooperation was inspired by the European Organization of SAIs (EUROSAI) Working Group on Environmental Auditing. The Heads of the three SAIs are convinced that the findings obtained and the experiences will contribute to the technical cooperation amongst SAIs in the field of environmental auditing.

The environmental audits carried out by the three SAIs covered the topics water, soil and nature protection. The audited area comprised the border region of the three countries with emphasis on the region of Raab/Rába and Mur/Mura border river basin and protected areas. The audits covered the period 2000-2005 with focus on the trends and recent developments. The main objectives were to address:

- the quality of rivers, groundwater, soil and natural habitats,
- the situation of sewage disposal,

- the effectiveness of the measures taken by the authorities to foster environment and nature protection, and of the application of funds,
- deficiencies and need for further measures.

In the audits special emphasis was given to the transboundary cooperation of the competent authorities of the three countries in the field of environment protection.

The audits were carried out in the spirit of tight cooperation of the three SAIs. Beyond the in-depth reconciliation of the audit highlights with one another, each of the three SAIs carried out the audit under its own authority and as part of its annual national audit program. Audit results were published in separate national reports and condensed to the joint report, which forms the annex to the present Communiqué and was compiled by the three SAIs .

Joint Assessments and Recommendations:

In general the three SAIs appreciated the actions taken for environment and nature protection, however they pointed at some pollution sources with notable impact on water conditions. Based on the findings the SAIs obtained the following joint assessments and recommendations:

1. The three protected areas – Nature Park Raab, National Park Órség and Landscape Park Goričko – are situated in the border region of Hungary, Slovenia and Austria. Their major functions include nature and landscape conservation, care and development, as well as a promotion of regional development.

The three SAIs rated the cooperation of the three bordering protected areas as a positive impulse for the habitats and the regional development. They recommended to intensify trilateral cooperation for the joint nature park Raab-Őrség-Goričko and suggested the elaboration of a joint trilateral management plan to provide an effective use of resources and the efficient development of the natural habitats.

2. Natura 2000 was set up by the European Union as a uniform framework for the protection of habitats and species with the aim of creating a European-wide network of protected areas. The border regions of the three countries comprise major natural habitats, which have already been or will be nominated as Natura 2000 areas.

The three SAIs recommended strengthening cooperation between the countries for Natura 2000 areas in the border region with a view to achieving a consistent designation and management of habitats.

3. Trilateral cooperation in water management is based on international treaties. In these treaties, the states have committed themselves to discuss measures, which may negatively affect the water condition on the territory of another contracting party in joint Water Committees.

The three SAIs emphasized the good cooperation of the states within the Water Committees, which largely contributed to a sustainable use and development of the joint water bodies. They considered the regular, joint monitoring of water quality and the mutual exchange of information as beneficial.

4. The river Raab/Rába shows a certain level of chemical and organic water pollution on the Austrian stretch of the river due to industrial use. The occurrence of foam formation was observed on the Hungarian side at several instances. The level of pollution does not improve either on the Hungarian side, due to the discharge of municipal and private sewage.

The SAIs supported the efforts of the Austro-Hungarian Water Committee to identify the causes for the occurrence of foam and recommended that the competent authorities should strive for a reduction of pollutants.

5. While in 1970 the river Mur/Mura was heavily polluted by the discharge of municipal and industrial sewage, the water quality of the river today is relatively good. This is mostly due to constant efforts on the Austrian side to build treatment plants for municipal and industrial sewage. Also on the Slovenian side in recent years some efforts have been made to lower the level of pollution.

The SAIs recognized the positive development of the water quality of the river Mur/Mura. They recommended continuing efforts to bring down the level of pollution in order to achieve quality grade II for the entire river.

Each SAI shall publish the Joint Report on its website, and disseminate it nationally to the heads of the government departments responsible for environment protection, nature protection and water management. Working Groups on Environmental Auditing, as well as other groups, organizations under the umbrella of INTOSAI and EUROSAI shall receive copies of the Joint Report.

DR. ÁRPÁD KOVÁCS
President
State Audit Office of Hungary

IGOR ŠOLTES
President
Court of Audit of Slovenia

DR. JOSEF MOSER
President
Austrian Court of Audit

**Nyilatkozat a Magyar Köztársaság, a Szlovén Köztársaság, és az Osztrák Köztársaság
számvevőszékeinek elnökei részéről a három ország közös határa mellett fekvő terület
környezet- és természetvédelmének egyeztetett ellenőrzéséről**

**Komunike predsednikov vrhovnih revizijskih institucij Republike Madžarske,
Republike Slovenije in Republike Avstrije o skupni reviziji varovanja okolja
na mejnem območju treh držav**

**Communiqué der Präsidenten der Obersten Rechnungskontrollbehörden
der Republik Ungarn, der Republik Slowenien und der Republik Österreich
zu den koordinierten Prüfungen betreffend die Umweltsituation im Dreiländereck**

A környezet- és természetvédelem döntő fontosságú tényező a modern társadalomban. Minthogy a környezeti problémák átlépik a nemzetállamok határait, intenzív nemzetközi együttműködésre van szükség a szennyezések megelőzése és csökkentése érdekében. A számvevőszékeknek, mint független és pártatlan szervezeteknek speciális szerepe van ezeknek a témáknak a tanulmányozásában.

A környezeti kérdések nemzetközi szintű megközelítéséhez való hozzájárulás céljával a Magyar Köztársaság, a Szlovén Köztársaság, és az Osztrák Köztársaság számvevőszékeinek elnökei megállapodtak a három ország közös határánál fekvő terület – gyakran azonos – környezeti és természetvédelmi problémáinak kezelésére irányuló koordinált vizsgálatok lefolytatásában. Mindegyik számvevőszéknek volt már tapasztalata sikeres kétoldalú ellenőrzési együttműködésben. A jelen háromoldalú ellenőrzés az újabb előrelépést jelzi a Magyar Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és az Osztrák Köztársaság számvevőszékei közötti együttműködés, illetve az egyedi szakmai ismereteknek a közöttük megvalósuló cseréje terén.

Jelen háromoldalú együttműködést az Európai Számvevőszékek Szervezetének (EUROSAI) Környezetvédelmi Ellenőrzési Munkacsoportja inspirálta. A három érintett számvevőszék elnökeinek közös meggyőződése, hogy az ellenőrzési megállapítások és tapasztalatok hozzájárulnak a számvevőszékek szakmai együttműködéséhez a környezetvédelem ellenőrzése terén.

A három számvevőszék által végzett környezetvédelmi ellenőrzések a víz-, a talaj-, és a természetvédelem témákat fedték le. A vizsgált terület a három ország határmenti régióját foglalta magában,

Varovanje okolja in narave sta ključna dejavnika vsake sodobne družbe. Okoljski problemi se ne končajo ob mejah posameznih držav, zato je potrebno nenehno krepiti in poglobljati mednarodno sodelovanje, da bi preprečili in zmanjšali nadaljnje onesnaževanje. Vrhovne revizijske institucije (v nadaljevanju: VRI) imajo pri tem pomembno vlogo, predvsem kot neodvisne institucije, ki ocenjujejo učinkovitost načrtovanja in uspešnost izvajanja okoljskih ukrepov posamezne države.

Da bi prispevali k boljšemu reševanju okoljskih problemov na obmejnem področju treh držav, so se predsedniki VRI Republike Madžarske, Republike Slovenije in Republike Avstrije odločili izvesti skupno okoljsko revizijo. V reviziji so VRI proučile, kako je posamezna država reševala okoljske probleme na obmejnem področju. Vse tri VRI so med seboj že uspešno sodelovale pri izvedbi bilateralnih revizij, trilateralno sodelovanje pa bo pripomoglo k nadaljnji izmenjavi revizijskih izkušenj in dobre prakse med njimi.

Trilateralna revizija je potekala pod okriljem Delovne skupine za okoljske revizije pri EUROSAI. Predsedniki treh VRI so prepričani, da bodo ugotovitev in pridobljene izkušnje skupne revizije prispevale k še boljšemu nadaljnjemu sodelovanju VRI pri izvajanju okoljskih revizij.

Opravljenе okoljske revizije obravnavajo probleme onesnaževanja voda in tal ter zaščite naravnega okolja na obmejnem področju treh držav, s poudarkom na porečjih rek Rabe in Mure ter zavarovanih področij na tem področju, v obdobju od leta 2000 do leta 2005. Poglavitni cilji revizij so bili ugotoviti:

Umwelt- und Naturschutz sind zentrale Anliegen moderner Gesellschaften. Da Umweltprobleme nicht an nationalen Grenzen halt machen, bedarf es – um Beeinträchtigungen der Lebensräume und Verschmutzungen der Umweltmedien wirksam begegnen zu können – einer intensiven internationalen Kooperation. Den Obersten Rechnungskontrollbehörden (ORKB) kommt als unabhängigen Einrichtungen bei der Überprüfung solcher grenzüberschreitender Problemstellungen eine besondere Rolle zu.

Die Präsidenten der ORKB der Republik Ungarn, der Republik Slowenien und der Republik Österreich haben es sich zum Ziel gesetzt, das Thema Umwelt unter übernationalen Gesichtspunkten zu beleuchten. Sie kamen überein, koordinierte Prüfungen durchzuführen, die sich mit den – häufig gleichgelagerten – Problemen des Umwelt- und Naturschutzes in der Grenzregion der drei Staaten auseinandersetzen. Alle drei ORKB hatten bereits Erfahrung mit erfolgreichen bilateralen Prüfungskooperationen. Mit der gegenständlichen trilateralen Prüfung wurde nun ein weiterer Meilenstein in der Zusammenarbeit und im Wissenstransfer zwischen den drei ORKB gesetzt.

Die trilaterale Kooperation entstand auf Anregung der EUROSAI-Arbeitsgruppe Umweltpfung (Europäische Organisation Oberster Rechnungskontrollbehörden). Die unterzeichneten Präsidenten bringen ihre Hoffnung und Überzeugung zum Ausdruck, mit den gegenständlichen Prüfungen einen Beitrag zur technischen Kooperation der ORKB im Bereich der Umweltpfungen zu leisten.

Die von den drei ORKB durchgeführten Umweltpfungen befassten sich mit den Themen Wasser, Boden und Naturschutz. Das Prüfungsgebiet umfasste die Region entlang der Grenze der drei Staaten, insbesondere die Region um die Flüsse Raab und Mur

különös tekintettel a Rába és a Mura folyók határmenti vízgyűjtő területeire és a védett területekre. A vizsgálatok a 2000-2005 időszakot fedték le, és a trendekre, valamint a közelmúlt történéseire koncentráltak. A fő ellenőrzési célkitűzések a következőkre irányultak:

- a folyóvizek, a talajvíz, a talaj és a természetes élőhelyek minőségére;
- a szennyvízelvezetés helyzetére;
- a környezet- és természetvédelem erősítése érdekében tett hatósági intézkedések és a forrásfelhasználás eredményességére;
- A hiányosságokra és a további szükséges intézkedésekre.

A vizsgálatokban kiemelt hangsúlyt kapott a három ország illetékes szervezeteinek határmenti együttműködése a környezetvédelem területén.

Az ellenőrzések végrehajtása a három számvevőszék közötti szoros együttműködés jegyében történt. Mindhárom ellenőrzési intézmény – a vizsgálati szempontok részletes egyeztetése mellett – saját hatásköre keretében, nemzeti ellenőrzési munkatervébe illesztve végezte el a vizsgálatot. Az önálló nemzeti jelentésekben megjelent vizsgálati eredmények összetömörítésével készült el a három számvevőszék által összeállított közös jelentés, mely a jelen nyilatkozat mellékletét képezi.

Közös értékelések és ajánlások:

Összességében a számvevőszékek pozitívan értékelték a térség környezet- és természetvédelme érdekében tett intézkedéseket, ugyanakkor rámutat-

- stanje onesnaženja površinskih voda, podtalnic, tal in naravnih habitatov,
- probleme odlaganja odpadkov, ustreznost oskrbe s pitno vodo in pokritost s kanalizacijskimi sistemi,
- učinkovitost načrtovanja in uspešnost izvajanja ukrepov za zmanjšanje onesnaženja okolja in zaščito narave ter
- pomanjkljivosti in predlagati izboljšave pri nadaljnjem izvajanju ukrepov.

V revizijah je bil poseben poudarek namenjen mednarodnemu sodelovanju institucij treh držav, ki so odgovorne za varovanje okolja.

Pri izvedbi revizij so VRI ves čas tesno sodelovale. Določile so skupne cilje in poudarke okoljskih revizij, ki so se izvajale v okviru letnih revizijskih programov posamezne VRI, ugotovivše opravljenih revizij pa so predstavile v nacionalnih revizijskih poročilih. Pripravile so tudi skupno poročilo treh VRI o izvajanju okoljske politike na obmejnem področju v obdobju od leta 2000 do leta 2005, ki ga sestavljajo komunique s priporočili ter povzetki ugotovitev iz nacionalnih revizijskih poročil.

Skupne ugotovitve in priporočila:

VRI so ocenile, da se na revidiranem področju ukrepi za izboljšanje stanja okolja izvajajo, opozorile pa so na nekatere okoljske probleme, ki se še vedno pojavljajo. Na podlagi pridobljenih ugotovitev so VRI podale naslednje ocene in priporočila:

sowie die im Prüfungsgebiet gelegenen Schutzgebiete. Überprüfter Zeitraum waren die Jahre 2000 bis 2005, wobei der Fokus auf den aktuellen Entwicklungen und Trends lag. Ziel der Prüfungen war es:

- einen Überblick über die Qualität der Fließ- und Grundwässer, die Bodenqualität und die in der Region gelegenen Schutzgebiete zu geben,
- die Situation der Abwasserentsorgung darzustellen,
- die Effektivität der von den zuständigen Behörden gesetzten Maßnahmen zu beurteilen und die Verwendung von Mitteln für Zwecke des Umwelt- und Naturschutzes zu beleuchten sowie
- Defizite und weitere Handlungsnotwendigkeiten aufzuzeigen.

Besonderes Augenmerk wurde bei den Prüfungen auf Fragen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit der Behörden gelegt.

Die Prüfungen erfolgten in enger gegenseitiger Abstimmung, wobei jede der drei ORKB ihre Prüfung in Eigenverantwortung und im Rahmen ihres jährlichen Prüfungsprogrammes durchführte. Die ORKB legten vorerst getrennte nationale Berichte und fassten diese nunmehr zu einem gemeinsamen Bericht zusammen. Der gemeinsame Bericht bildet den Annex zum Communiqué.

Gemeinsame Feststellungen und Empfehlungen:

Die drei ORKB beurteilten die von den verantwortlichen Stellen gesetzten Maßnahmen zum Schutz der Umwelt und der Natur grundsätzlich positiv. Sie wiesen allerdings auch auf einige Belastungsquellen hin, die nennenswerte Auswirkungen auf die Qualität von Gewässern hatten. Gestützt auf die Ergebnisse ihrer

tak néhány szennyezési forrásra, amelyek jelentős hatással bírnak a vizek állapotára. A megállapítások alapján a számvevőszékek az alábbi közös értékeléseket és javaslatokat fogalmazták meg:

1. Három védett terület – Rába Natúrpark, Őrségi Nemzeti Park és a Goričko Táj Park – található Magyarország, Szlovénia és Ausztria határterületén. Fő feladataik magukban foglalják a természet- és tájvédelmet, a gondozást és fejlesztést, valamint a területfejlesztés előmozdítását.

A három számvevőszék értékelése szerint a három határos védett terület együttműködése hasznos impulzust jelent az élőhelyeknek, valamint a régió fejlődésének a szempontjából. Ezért a számvevőszékek javasolták a háromoldalú együttműködés elmélyítését a hármas Rába-Őrség-Goričko Natúrpark tekintetében, és ösztönözték egy közös háromoldalú kezelési terv kidolgozását, amely biztosítja a források eredményes felhasználását és a természetes élőhelyek hatékony fejlődését.

2. Az Európai Unió a NATURA 2000 Programmal egységes alapot hozott létre az élőhelyek és fajok védelmét célzó, védett területek hálózatának kialakítására. A vizsgált határ régióban található természeti életterek egy részét már kijelölték, illetve ki fogják jelölni Natura 2000 területként.

A három számvevőszék a természetes élőhelyek összehangolt kijelölése és kezelése érdekében a határközeli Natura 2000 területekre vonatkozóan javasolta a három ország fokozott együttműködését.

1. Ob obmejnem področju med Madžarsko, Slovenijo in Avstrijo so države ustanovile tri zavarovana področja – Naravni park Raab, Narodni park Őrség in Krajinski park Goričko. Poglavitne naloge pri tem so skrb za ohranjanje narave in krajinskih posebnosti, kakor tudi pospeševanje regionalnega razvoja.

VRI so ocenile, da sodelovanje med tremi zavarovanimi področji pozitivno vpliva na zaščito naravnega okolja in pospeševanje regionalnega razvoja. Priporočile so, naj se sodelovanje še okrepi, tako da se ustanovi trideželni park Raab – Őrség – Goričko in izdela skupni upravljavski načrt parka, da bi se zagotovila učinkovita raba resursov in učinkovit razvoj naravnega okolja.

2. Evropska unija je s projektom Natura 2000 oblikovala enotno podlago za zaščito naravnega življenjskega okolja in prosto – živečih živalskih ter rastlinskih vrst, s čimer je vzpostavila evropsko omrežje zaščiteneih območij. Na obmejnem območju treh držav je nekaj pomembnih naravnih področij, ki so že bila imenovana ali pa še bodo predlagana za območje Natura 2000.

VRI so priporočile, naj države okrepijo sodelovanje pri odločanju o predlogih za imenovanje območij Natura 2000 na obmejnih področjih. S tem bodo zagotovile enotno odločanje o trajnostni rabi ter premišljeno upravljanje teh področij.

3. Meddržavno sodelovanje pri upravljanju z mejnimi vodotoki temelji na meddržavnih sporazumih. S sporazumi so se države zavezale,

Prüfungen, gaben die ORKB folgende gemeinsame Beurteilungen und Empfehlungen ab:

1. In der Grenzregion von Ungarn, Slowenien und Österreich liegen mit dem Naturpark Raab, dem Nationalpark Őrség und dem Landschaftspark Goričko drei aneinanderangrenzende Schutzgebiete. Sie haben die Aufgaben, den Schutz, die Pflege und die Entwicklung der Natur und der Landschaft zu gewährleisten sowie die Regionalentwicklung zu fördern.

Die drei ORKB bewerteten die grenzüberschreitende Zusammenarbeit als positiven Impuls für den Naturschutz und die Entwicklung der Region. Sie empfahlen, die trilaterale Kooperation im Sinne eines gemeinsamen trilateralen Naturparkes Raab-Őrség-Goričko zu intensivieren. Weiters regten sie an, einen gemeinsamen trilateralen Managementplan auszuarbeiten, um so den zielgerichteten Ressourceneinsatz und die effiziente Entwicklung des Gebiets zu unterstützen.

2. Die Europäische Union schuf mit NATURA 2000 eine einheitliche Grundlage zum Schutz von Lebensräumen und Arten, deren Ziel es ist, ein europaweites Schutzgebiets-Netzwerk einzurichten. In den Grenzregionen der drei Länder liegen einige bedeutende natürliche Lebensräume, die zum Teil bereits als Natura 2000-Gebiete nominiert wurden oder als solche in Frage kommen.

Die drei ORKB empfahlen, die Zusammenarbeit der Länder im Bereich der grenznahen Natura 2000-Gebiete zu forcieren, um so eine einheitliche Ausweisung geschlossener Naturräume zu erreichen und ein abgestimmtes Management der Gebiete zu ermöglichen.

3. A háromoldalú együttműködés a vízgazdálkodás esetében nemzetközi egyezményeken alapul. Ezekben az egyezményekben az államok kötelezettséget vállaltak, hogy megvitatják azokat az intézkedéseket, amelyek negatívan befolyásolhatják a közös vízbizottságban résztvevő másik fél vízének állapotát.

A három számvevőszék kiemelte az országoknak a vízügyi bizottságokban megvalósuló jó együttműködését, ami lényegesen hozzájárul a vizek fenntartható használatához és fejlődéséhez. Pozitívan értékelték a rendszeres közös vízminőség vizsgálatot, valamint a kölcsönös információcserét.

4. A Rába folyó az osztrák szakaszon, az ipari hasznosítás miatt egy bizonyos szintű kémiai és szerves szennyeződést mutat, és a magyar oldalon ismételtlen habképződést figyeltek meg. A szennyezettség a magyar oldalon sem javul lényegesen a kommunális és háztartási szennyvizek bevezetése miatt.

A számvevőszékek támogatták az osztrák-magyar vízbizottság erőfeszítéseit a habképződés okainak feltárására, és javasolták, hogy az illetékes hatóságok határozott fellépéssel érjék el a szennyezések csökkenését.

5. A Mura folyó 1970-ben még erősen szennyezett volt a bevezetett ipari és önkormányzati szennyvíz miatt, de jelenleg a folyó minősége viszonylag jó. Ez főként az osztrák oldal kitartó erőfeszítéseinek köszönhető, mert szennyvízkezelő telepeket hoztak létre a kommunális és ipari szennyvíz számára. A szlovén oldalon is sor került az utób-

da bodo oblikovale skupne meddržavne komisije, v okviru katerih se bodo med seboj dogovarjale o vseh ukrepih in dejanjih, ki bi lahko imeli vpliv na poslabšanje stanja onesnaženja mejnih vodotokov.

VRI so ocenile, da je sodelovanje meddržavnih komisij za zaščito mejnih vodotokov dobro in menijo, da takšno sodelovanje bistveno prispeva k trajnostni rabi voda. Ugotovile so, da skupno izvajanje meritev onesnaženja ter izmenjava informacij o opravljenih meritvah in raziskavah poteka redno in učinkovito.

4. Meritve onesnaženja reke Rabe kažejo na visoko kemijsko in biološko onesnaženje ob avstrijski, kakor tudi madžarski strani reke. Razlogi za onesnaženje so odvajanje industrijskih odpadnih voda v reko na avstrijski strani ter odvajanje neočiščenih komunalnih voda in kanalizacije na madžarske strani. Občasno zato nastaja pena, predvsem ob madžarskem bregu reke.

VRI ocenjujejo, da so bila prizadevanja avstrijsko – madžarske komisije za reko Rabo, da bi odkrila vzroke nastanka pene, ustrezna ter priporočajo pristojnim institucijam, da oblikujejo ukrepe za nadaljnje zmanjšanje onesnaževanja reke.

5. Medtem ko je bila reka Mura v sedemdesetih letih še močno onesnažena zaradi odvajanja industrijskih in komunalnih odpadnih voda v reko, lahko danes ocenimo kvaliteto rečne vode kot dobro. Izboljšanje stanja onesnaženja je predvsem posledica dosledne gradnje

3. Die Zusammenarbeit der Staaten im Bereich der Wasserwirtschaft erfolgt auf der Basis von zwischenstaatlichen Abkommen. Die Staaten verpflichteten sich darin, Maßnahmen, die die Wasserverhältnisse auf dem Gebiet des anderen Vertragsstaates nachteilig beeinflussen können, in einer gemeinsamen Kommission zu erörtern.

Die ORKB hoben die gute Zusammenarbeit der Staaten in den Gewässerkommissionen hervor und hielten fest, dass diese wesentlich zu einer nachhaltigen Nutzung und Entwicklung der Gewässer beitrug. Die regelmäßige gemeinsame Gewässer-güteüberwachung und den gegenseitigen Informationsaustausch bewerteten sie positiv.

4. Der Fluss Raab zeigt im österreichischen Abschnitt chemische und organische Belastungen, die in erster Linie auf die industrielle Nutzung des Flusses zurückzuführen waren. Auf ungarischer Seite wurde wiederholt die Bildung von Schaum beobachtet. Die Einleitung privater und kommunaler Abwässer auf ungarischer Seite trug zu einer weiteren Belastung des Flusses bei.

Die ORKB unterstützten die Bemühungen der österreichisch-ungarischen Gewässerkommission, die Ursachen der Schaumbildung zu finden, und empfahlen den zuständigen Behörden auf eine Reduktion der Belastungen hinzuwirken.

5. Während der Fluss Mur 1970 durch kommunale und industrielle Abwassereinleitungen sehr stark verschmutzt war, weist die Mur heute eine relativ gute Wasserqualität auf. Die Verbesserung war im Wesentlichen das Ergebnis des konsequenten Ausbaues der kommunalen und industriellen Abwasserreinigung auf österreichischer Seite. In den

bi években a szennyezettségi szint csökkentését célzó erőfeszítésekre.

A számvevőszékek elismerték a Mura vízminőségében bekövetkezett pozitív változásokat. Ugyanakkor javasolták a szennyeződések csökkentésére irányuló erőfeszítések folytatását annak érdekében, hogy a folyó egészére elérjék a II. vízminőségi osztályú besorolást.

A Közös Jelentést mindhárom számvevőszék közreadja saját internetes honlapján, és megküldi az ellenőrzésben érintett országok környezetvédelemért, természetvédelemért ill. vízgazdálkodásért felelős minisztereinek. A Közös Jelentést meg fogják kapni az INTOSAI-on és EUROSAI-on belül működő Környezetvédelmi Ellenőrzési Munkacsoportok, valamint ezen szervezetek más tagjai is.

čistilnih naprav za prečiščevanje komunalnih in industrijskih odpadnih voda na avstrijski strani reke. Podobni ukrepi so se v zadnjih letih pričeli izvajati tudi na slovenski strani.

VRI takšna prizadevanja odgovornih na obeh straneh meje ocenjujejo kot uspešna. Priporočajo, naj si tudi v prihodnje prizadevajo izvajati podobne ukrepe za zmanjšanje onesnaženja reke Mure, da bi bilo mogoče doseči uvrstitev kvalitete rečne vode v drugi kakovostni razred vzdolž celotnega toka reke.

VRI bodo skupno poročilo objavile na svoji spletni strani in ga posredovale vsem nacionalnim organom in institucijam, ki so odgovorni za varovanje okolja, zaščito narave in upravljanje z vodami. Skupno poročilo bo posredovano tudi delovni skupini za okoljske revizije ter drugim delovnim skupinam, ki delujejo pod okriljem INTOSAI in EUROSAI.

letzten Jahren hat auch Slowenien Initiativen gesetzt, um die Belastungen des Flusses zu reduzieren.

Die ORKB anerkannten die positive Entwicklung der Wasserqualität der Mur in den letzten 30 Jahren. Sie empfahlen, die Bemühungen um eine Reduktion der Belastungen fortzusetzen mit dem Ziel, durchgängig eine Qualität der Güteklasse II zu erreichen.

Die drei ORKB werden den gemeinsamen Bericht über ihre Webseiten öffentlich zugänglich machen und ihn den für Umweltfragen verantwortlichen Regierungsstellen übermitteln. Weiters wird der Bericht an die Arbeitsgruppen Umweltprüfung sowie andere interessierte Gremien der INTOSAI (Internationale Organisation Oberster Rechnungskontrollbehörden) und EUROSAI versandt.

**Jelentés a magyar – szlovén – osztrák határmenti térség
környezet- és természetvédelmének ellenőrzéséről**

**Report of the State Audit Office of Hungary on environment and nature protection
in the Hungarian – Slovenian – Austrian border area**

**Légifelvétel a Rába folyóról
Aerial photograph of the River Rába/Raab**

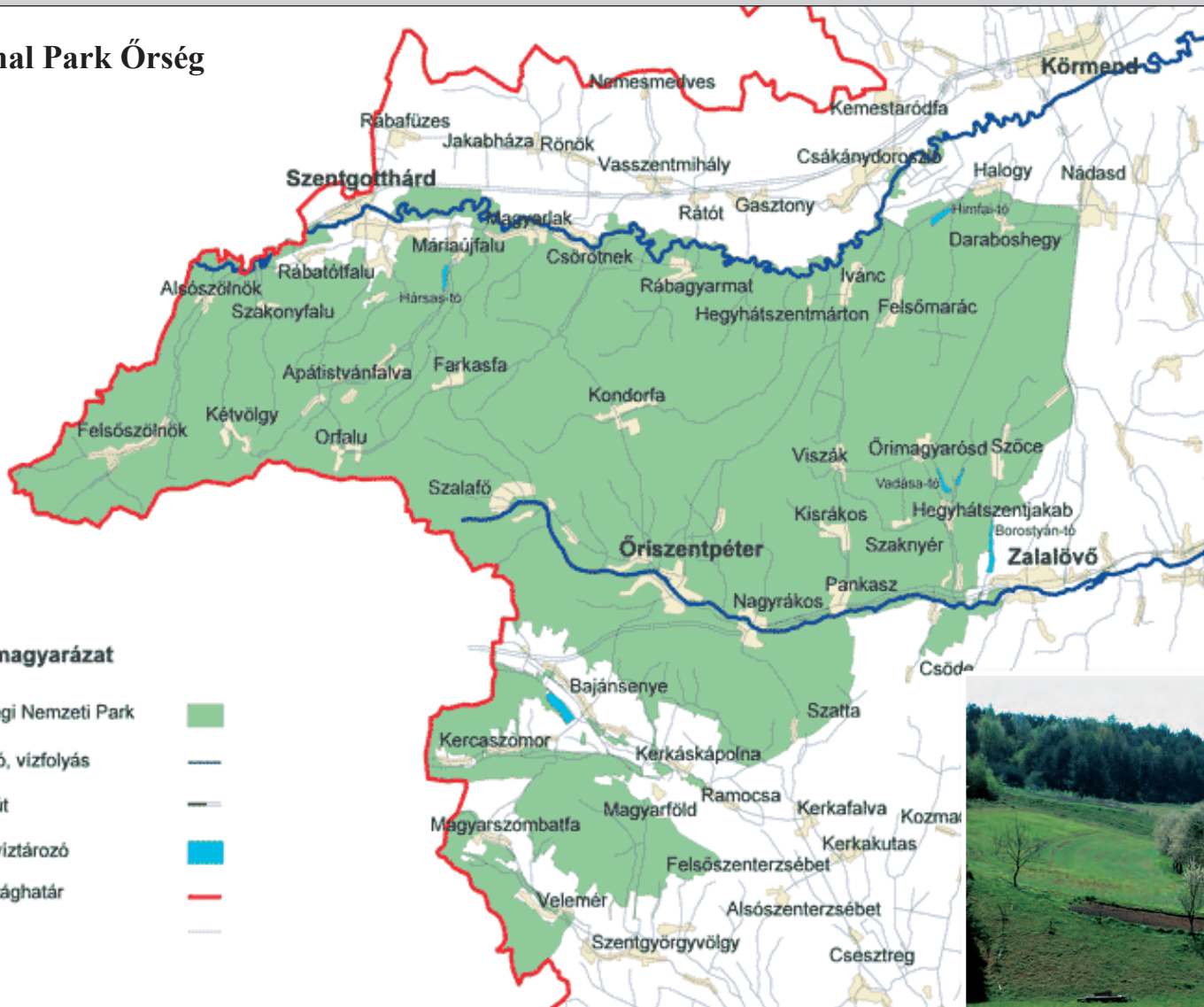
TARTALOM

Bevezetés	23
Összegző megállapítások	24
Részletes megállapítások	25
1. A környezet- és természetvédelem jogi és szakmai háttere	25
2. A környezet- és természetvédelem szervezeti háttere	25
3. A környezet- és természetvédelem forrásai	27
4. A környezeti elemek állapotának javítását célzó intézkedések	28
4.1. A környezetvédelmi célok teljesülésének korlátai	28
4.2. A vizek	29
4.3. A levegő	32
4.4. A talaj	32
5. A természetvédelem	33
6. A három ország együttműködése	34

CONTENTS

Introduction	23
General Findings	24
Detailed findings	25
1. Legal and technical background for environment and nature protection	25
2. Organization of environment and nature protection	25
3. Resources for environment and nature protection	27
4. Measures to improve the condition of environmental elements	28
4.1. Constraints on meeting environmental objectives	28
4.2. Waters	29
4.3. Air	32
4.4. Soil	32
5. Nature protection	33
6. Cooperation of the three countries	34

National Park Órség

Bevezetés

Magyarország területe a Kárpát-medence legmélyebb részeit foglalja magában, a folyók vízgyűjtő területei és forrás vidékei döntően az ország határain kívül terülnek el. E speciális természetföldrajzi körülmény miatt a szomszédos országokban bekövetkezett vízszennyezések és levegőszennyezések az uralkodó széljárások következtében gyorsan és nehezen feltartóztathatóan juthatnak az ország területére. Az országba bekerülő káros hatások időbeni kivédésére, illetve kezelésére a környezet- és természetvédelem területén intenzív nemzetközi együttműködésre van szükség. Az egészséges környezethez fűződő állampolgári jogok, valamint a más államokkal és nemzetközi szervezetekkel kötött környezetvédelmi egyezmények és szerződések érvényesülését az államnak kell megfelelően összehangolni. A határ menti térségek felszíni vizeinek és a vízbázisok védelme érdekében államközi egyezmények jöttek létre, és ezeken alapuló folyamatos, szervezett együttműködés folyik a szomszédos országok helyi és központi szervezetei között.

Az ellenőrzés elsősorban a regionális szinten felelős intézmények és hatóságok tevékenységére és együttműködésére irányult, de felmértük a térségbe jutott környezet- és természetvédelmi célú működési és fejlesztési forrásokat is, és értékeltük a három ország illetékes szervezeteinek együttműködését. A vizsgálattal arra kerestünk választ, hogy ezek milyen hatással voltak a környezet-ill. természetvédelmi célok teljesülésére, a környezeti elemek – a levegő a vizek, a talaj – állapotára, és egyúttal értékeltük az érintett területek állapotát befolyásoló kockázati tényezőket is.

Az ellenőrzés a környezet- és természetvédelem irányításáért, felügyeletéért felelős minisztériumra és a felügyelete alatt álló funkcionális és regionális szervekre, valamint az érintett települési önkormányzatok tevékenységére terjedt ki. A vizsgált időszak a 2000-2005. első negyedéve közötti időszakot ölelte fel.

Introduction

The territory of Hungary includes the deepest parts of the Carpathian basin, the country's rivers originate in the neighbor countries and their catchments areas are also located mostly there. Due to this fact of Hungarian natural geography and to the prevailing movement of air in the region, the water and air pollutions occurring in the neighbor countries can speedily reach Hungarian territory and the chance of prevention is small. Intensive international cooperation is required for the timely protection against, respectively the treatment of unfavorable environmental impacts, which can affect the country. The government is to coordinate the enforcement of citizens' rights for a healthy environment with the implementation of environmental treaties and agreements concluded with other countries and international organizations. Interstate treaties were concluded with the aim to protect surface waters and source water bodies in the border areas, and continuous and organized cooperation is in place on the basis of treaties between the local and central agencies of the neighboring countries.

The audit targeted primarily the activities of and cooperation between the institutions, authorities being responsible at the regional level. In addition, the total amount of resources coming into the region for funding the running and capital expenses of nature and environment protection was quantified, and the audit included also an assessment of the cooperation realized between the competent bodies of the countries. The audit strove to find an answer to the question of what influence the above-mentioned resources and activities had on meeting the objectives of environment and nature protection, on the condition of environmental elements (i.e. air, waters, soil). The audit assessed also the risk factors with a potential bearing on the environmental condition of the region in question.

The audit covered the government ministry responsible for the governance and control of environment and nature protection, as well as the institutions being under its control and providing specific technical services regionally. Activities of concerned local governments were also covered by the audit. The years 2000-2004 and the first quarter of 2005 were subject to the audit.

Összegző megállapítások

A vizsgálat megállapítása szerint Magyarországon a környezet- és természetvédelmi eszközrendszere kiépült, biztosított a jogi háttér, az irányító, illetve felügyelő szervezeti háttér, a szakmai alapot a Nemzeti Környezetvédelmi Program jelenti. Országosan és regionálisan is kockázati tényező, hogy a források nem minden esetben és nem minden célra álltak megfelelő időben és mértékben rendelkezésre. Az ellenőrzött régióban a megvizsgált dokumentumok alapján, a környezet használatból eredő környezet károsítások sokkal kisebbek az országos tapasztalatoknál. A környezeti állapot közepes, illetve jó, de a vizek és a talaj védelme további intézkedéseket követel meg. A legsürgetőbb feladat a települések csatornázottságának növelése, a környezetet veszélyeztető, elavult hulladéklerakók felszámolása, és korszerű hulladéklerakók építése. A három ország illetékes szervezeteinek együttműködése példaértékű. A vizsgálat pozitív példákat talált a szomszédos országok közös határmenti beruházásait illetően, így a szennyvíztisztítás, a tiszta ivóvíz-biztosítás, és az árvíz előrejelző berendezések kiépítése körében.

General Findings

Pursuant to the audit findings, the system to implement environment and nature protection has been established in Hungary, and the necessary backgrounds in terms of legislation, control, governance, organization are put into place. The necessary technical background is also provided for by the National Environment Protection Programs. However, a risk factor lies in the resources not being timely available in each case and for each purpose to the extent required. On the evidence of the examined documents, the damages from the utilization of environment are much smaller in the audited region than the national average. The environmental condition is assessed as medium, respectively good, but the protection of waters and soil calls for some further action. The most urgent tasks include increasing the degree to which communities are connected to sewage network, putting an end to the outdated dumpsites posing a threat to environment, and building up-to-date dumpsites. Cooperation between the competent bodies of the three countries is exemplary. In the fields of sewage purification, clean drinking water supply, and the setting up of flood forecast facilities the audit has found some positive examples at the joint cross-border investments of the neighbor countries.

Részletes megállapítások

1. A környezet- és természetvédelem jogi és szakmai háttere.

Magyarországon az egészséges környezethez való jogot az Alkotmány rögzíti. A vizsgált időszak elejére megjelentek az EU jogrendjéhez igazodó a környezetvédelemhez kapcsolódó alaptörvények. Így megjelentek 1995-ben a környezet védelmét, valamint a vízgazdálkodást szabályozó törvények, 1996-ban a természet védelmét szabályozó törvény, valamint a 2000-ben a hulladékgazdálkodást szabályozó törvény.

A környezet- és természetvédelmi feladatok szakmai alapját a Nemzeti Környezetvédelmi Program, ill. azon belül a Nemzeti Szennyvízelvezetési és -Tisztítási Program, a Települési Csatornázási és Szennyvíztisztítási Program, az Ivóvízbázisok Védelmét Szolgáló Országos Program, az Országos Kármentesítési Program, a Nitrát Program, valamint az Ivóvízminőségi Program képezi. A 2003–2008 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program II. céljait az előző program tapasztalatai, és az EU csatlakozással járó követelmények alapján jelölték meg.

2. A környezet- és természetvédelem szervezeti háttere

A környezet-, és természetvédelmi feladatok irányítója a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a végrehajtók a központi, ill. a regionális szervezetek. A felszíni vizeket, a vízbázisokat, valamint a talajt és a levegőt érintő kárelhárítás, ill. megelőzési tevékenység a regionális környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok feladatköre. A környezeti elemek szennyezésével kapcsolatos hatósági feladatokat a regionális felügyelőségek látják el. Az országban 12 igazgatóságot és 12 felügyelőséget hoztak létre, illetékességi területüket a főbb vízgyűjtők határait követve jelölték ki.

A természetvédelmi feladatok helyi szintű ellátására 9 Nemzeti Park Igazgatóság jött létre. A régióban a természetvédelmi feladatok ellátásáért az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság felel, amelyet 2002-ben a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság meghatározott területeiből alakították ki.

Detailed findings

1. Legal and technical background for environment and nature protection

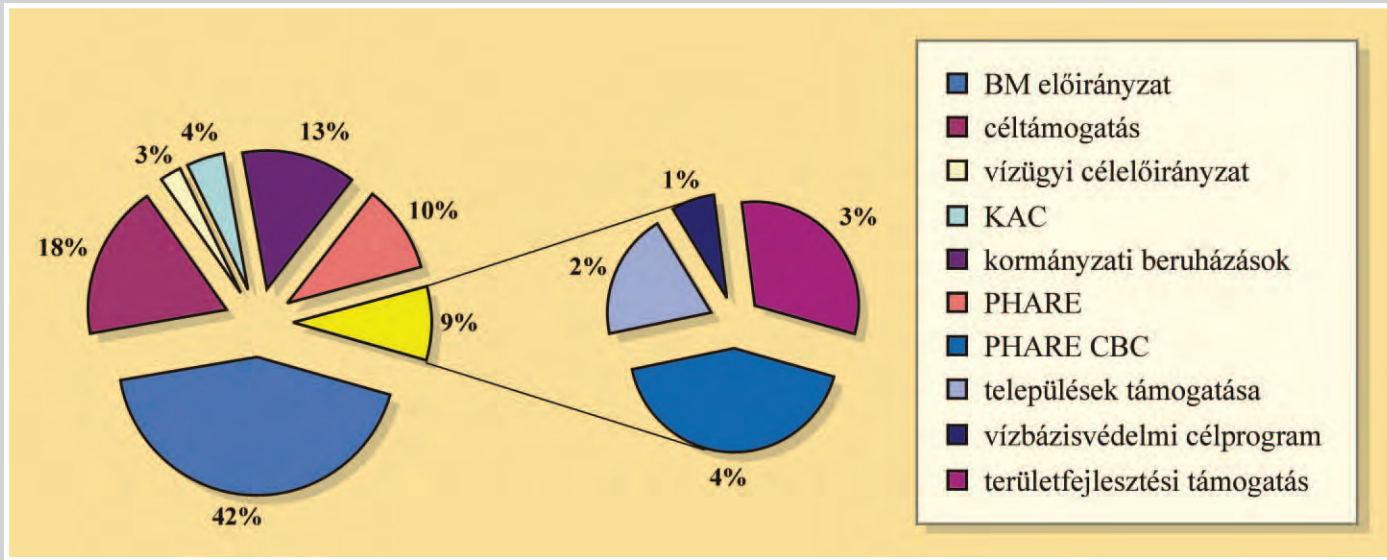
Hungarian constitution lays down the right to a healthy environment. The substantial laws concerning environment protection were passed in alignment to EU-legislation up to the beginning of the audited period. They include the Act on Environment Protection and the Act on Water Management (both passed in 1995), the Act on Nature Protection (1996), and the Act on Waste Management (2000).

The National Environment Protection Program and its fundamental parts, namely the National Sewage Disposal and Purification Program, the Municipal Sewage Development and Purification Program, the National Program for Source Drinking Water Protection, the National Damage Restoration Program, the Nitrate Program, and the Drinking Water Quality Improvement Program provide the technical background for the environment and nature protection services. Objectives of the National Environment Protection Program II 2003-2008 were set on the basis of the experiences from Program I and the requirements of Hungary's EU-accession.

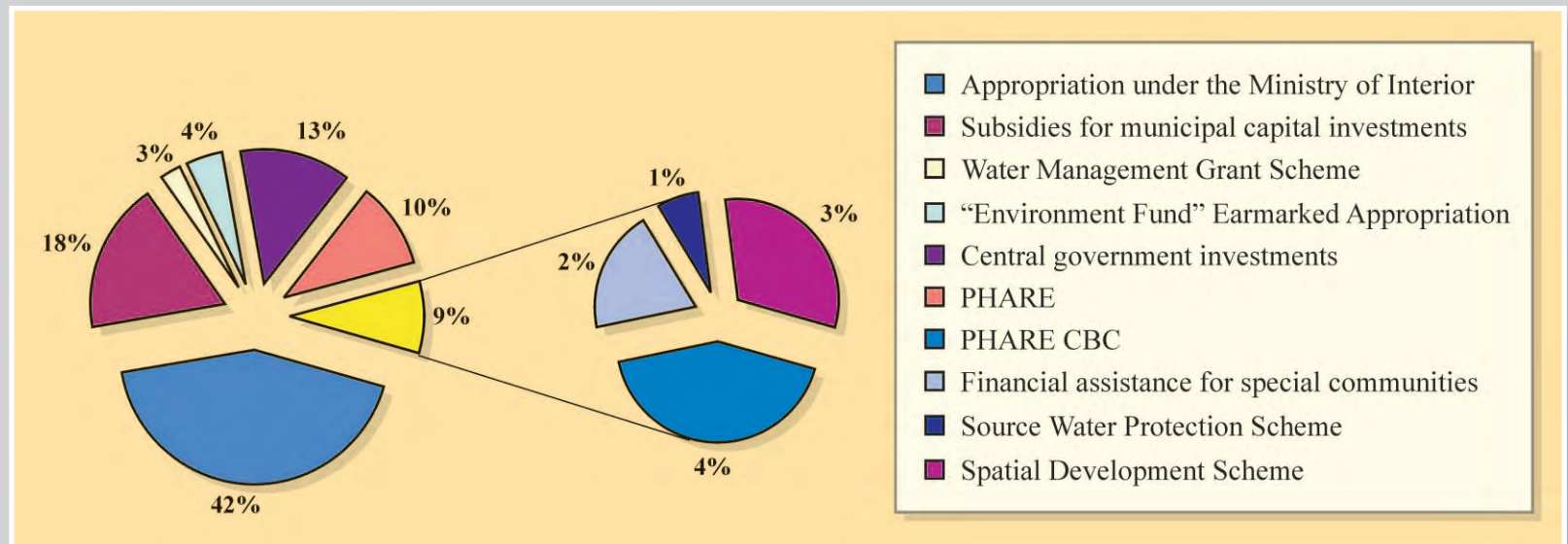
2. Organization of environment and nature protection

The governance of environment and nature protection services is the responsibility of the Ministry for Environment and Water, while the implementation rests with different central and regional institutions. The regional environment and water directorates are responsible for the activities to remove, respectively prevent damages to the surface waters, source waters, soil and air. The regional inspectorates provide the institutional services connected with the pollution of environmental elements. 12 directorates and 12 inspectorates were set up in the country, the individual territories under their respective jurisdiction were defined in alignment to the major watersheds.

9 National Park Administration Offices were established to provide nature protection services. In the region in question the "National Park Őrség

A térségbe jutott források megoszlása

Breakdown by source of the financial assistance obtained by the region

A leválasztást az indokolta, hogy az újonnan kialakított terület egy jól körülhatárolt, dombvidéki, jelentős erdőterülettel és sajátos természetvédelmi értékekkel rendelkező terület. Fontos feladatként jelentkezett település szerkezetében hagyományos népi építészeti értékeket megőrző kultúrtáj megtartása. A helyi önkormányzatok a hulladékkezelés, a szennyvízkezelés és a csatornázás kialakításáért, valamint a helyi környezetvédelmi rendeletek megalkotásáért felelősek. Törvény kötelezi őket helyi hulladékgazdálkodási terv készítésére, ezen kívül települési környezetvédelmi programot kell kidolgozniuk, amelynek tartalmaznia kell a csapadékvíz-elvezetés, a kommunális szennyvízkezelés (szennyvízgyűjtés, -elvezetés, és tisztítás), a kommunális hulladékkezelés, a légszennyezés, valamint rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének a települést érintő feladatait.

3. A környezet- és természetvédelem forrásai

A kedvező környezeti állapotot az ellenőrzött szubrégióba jutott, környezet- és természetvédelmi, ill. vízügyi támogatások segítették megőrizni, – ahol szükséges és lehetséges volt – még javítottak is rajta. A pénzügyi források elsősorban a szilárd hulladékkezelést, a szennyvízcsatorna hálózat kiépítését, és az ivóvízbázis védelmét célzó beruházások teljes vagy részbeni fedezetét biztosították. A vízügyi szakterületet érintő projektek központi beruházások keretében, a környezetvédelmi beruházások (szilárdhulladék kezelés, szennyvízberuházások) pályázati úton valósultak meg. A térségbe jutott 7,5 milliárd Ft, (kb. 28,8 millió €) támogatások forrásai szerteágazóak voltak, a Belügyminisztérium települési hulladék közszolgáltatás fejlesztésének keretéből kapott támogatás volt a legtöbb (42%), a Környezetvédelmi Alap Célfeladatok (KAC) 13%-ot az EU források (PHARE, PHARE CBC) 14%-ot tettek ki. Az ellenőrzés kifogásolta a forrásmegosztottságot, és azt, hogy a településeknek, illetve térségnek jutott támogatásokról a felelős szervezetek nyilvántartással nem rendelkeznek, ennek oka, hogy erre jogszabály nem kötelezi őket.

Administration Office” is in charge of nature protection services. This park was established in 2002 from some territories detached from the National Park Fertő – Hanság, each being a hilly area and mainly woodland, and having characteristic natural values. An important task was also to preserve the cultural landscape, which could retain the values of folk architecture in the layout of the communities.

The municipalities are responsible for setting up solid waste and sewage treatment, establishing sewage networks and adopting decrees on local environment protection. They are obliged by law to develop a local waste management plan and municipal environment protection program. The latter is to include the community’s tasks on rainwater disposal, municipal sewage treatment, municipal waste treatment, and on removing air pollution, extraordinary environmental threats and reducing environmental damages.

3. Resources for environment and nature protection

The financial assistance that came into the audited region to support environment and nature protection and water management has contributed to the preservation of the good environmental condition and even improved it, where this was possible and necessary. Basically, the resources in question have provided the – complete or partial – financial background for investments to develop solid waste management, sewage networks and protect source drinking waters. Water management projects were realized under central government investments, while the environmental investment projects (solid waste, sewage) were realized by means of competition. The sources of the region’s total financial assistance of HUF 7,5 billion (ca EUR 28,8 million) were various. Financial assistance paid from the Budget of the Ministry of Interior, that is, the Appropriation “Developing Municipal Waste Management” account for the bulk (42%), the corresponding values of the “Environment Fund” Earmarked Appropriation and of EU resources (PHARE, PHARE CBC) were 13, respectively 14%. The audit objected to this split structure of the resources, and to the responsible authorities not having records on the financial assistance given to the individual communities and the region. The reason lies in the absence of any legislation to oblige them to do so.

4. A környezeti elemek állapotának javítását célzó intézkedések

4.1. A környezetvédelmi célok teljesülésének korlátai

A környezetvédelmi törvény előírása szerint, a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban regionális, megyei és települési környezetvédelmi programokat kell készíteni, ezekre kell alapozni a helyi környezetvédelmi intézkedéseket. A programokat a települések mintegy 2/3-a – elsősorban forráshiány miatt – nem készítette el.

A hulladékgazdálkodásról szóló törvény szerint az üzemelő hulladéklerakók környezetvédelmi, műszaki megfelelőségének megállapítására az üzemeltetők kötelesek környezetvédelmi felülvizsgálatot elvégeztetni. A hulladéklerakók üzemeltetőinek több mint fele nem teljesítette ezirányú kötelezettségét.

Az ellenőrzés megállapításai alapján a miniszter az önkormányzatok figyelmeztetését és – ahol jogköre megengedte – fokozott ellenőrzést rendelt el.

A környezetvédelmi célok megvalósítását a hatékony hatósági munka mellett a károkozással arányos bírságok is segítenék. A bírságok fajtáit, mértékét szabályozó rendeletek 2004-ben szigorodtak. A vizsgálat tapasztalatai szerint a hatóságok megfelelően léptek fel, a rendeletekben előírt fizetési szankciókat alkalmazták, az ellenőrzött időszakban – egy kivétellel – minden évben ugyanazt az öt szennyvíztisztítót bírságolták meg, esetükben a bírságolás gyakran ismétlődött (az egyik cég esetében például huszonötöször). Ennek ellenére a vízszennyezés nem változott, vagyis – az egyébként alacsony összegű – bírságok sem kényszerítették ki a jogkövető magatartást. Ennek fő oka, hogy a környezetszennyezés csökkentése, vagy megszüntetése több tíz, vagy százmillió forintot is kitevő fejlesztést követelne meg, ugyanakkor a bírság összege elenyésző, és a fejlesztés összegét a szankciót viselő nem képes előteremteni. A másik ok a rendeletek ellentmondása, a bírságot az üzemeltető fizeti, de a tulajdonos helyi önkormányzat, a törvényi előírások alapján a bírság 30%-át visszkapja.

4. Measures to improve the condition of environmental elements

4.1. Constraints on meeting environmental objectives

The Act on Environment Protection stipulates that environment protection programs should be developed in alignment with the National Environment Protection Program for the individual regions, counties and communities. Local measures should be based on such programs. Two thirds of the communities failed to prepare the respective programs, primarily in consequence of the short resources.

Pursuant to the Act on Waste Management the operators are obliged to have an environmental review carried out on the adequacy, in terms of environment protection and engineering, of the dumpsites used. More than half of the dumpsite operators did not meet this obligation.

On the basis of the audit findings the minister ordered to warn local governments and – in cases falling under his authority – to carry out enhanced checks.

The attainment of environment objectives would be promoted by fines being proportionate to the environmental damage caused. In 2004 the decrees regulating the sorts and extents of fines have turned stricter. The audit found that the authorities acted adequately and imposed the fines as specified by decrees. Over the audited period the fines were imposed on the same five sewage plants each year, except one. They were fined quite regularly – one even 25 times. The audit established that the small fines could not enforce a law-compliant conduct. The main reason for the failure lies in the fact that the amount of the fines is insignificant, while an environmental investment to reduce or terminate pollution would cost tens or hundreds of million HUF. However, the fined entities cannot raise this amount. Another reason is that the municipalities as owners get back, pursuant to legislation, 30% of the fine collected.

4.2. Vizek

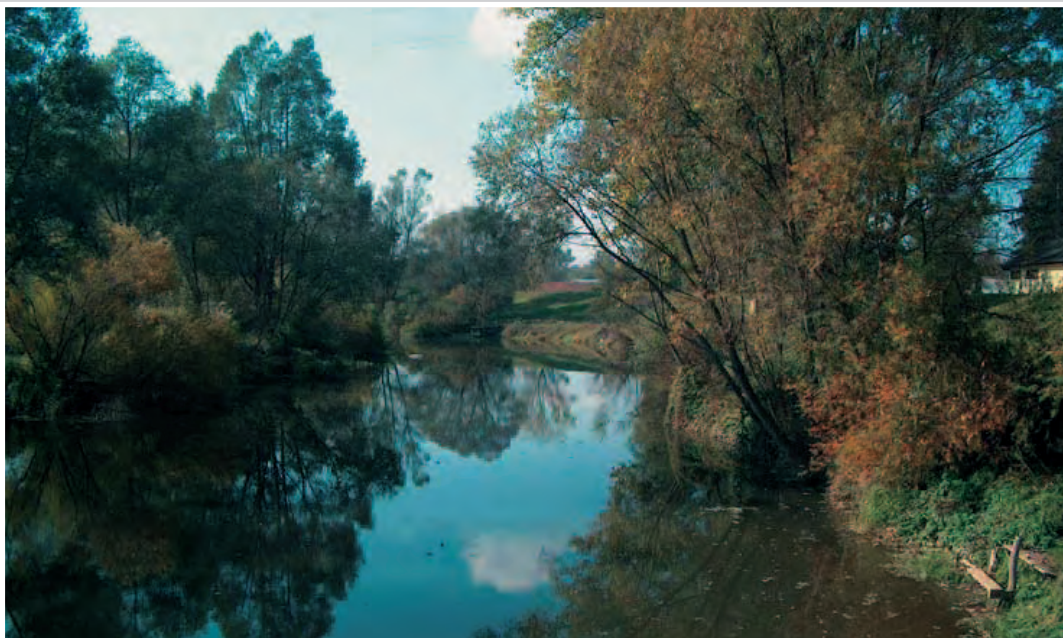
A régió felszíni vizeinek szennyezettsége az ötfokozatú besorolásban általában tűrhető (III) vagy szennyezett (IV) minősítésűek. Ennek oka, az Ausztriából esetenként érkező szennyezés, valamint a magyar területen a folyókba engedett nem megfelelő tisztítású szennyvíz.

Az Ausztriával kötött vízügyi szerződés szerint a feleknek törekedniük kell, hogy a szennyvizet csak megfelelő tisztítás után vezethessék a felszíni vizekbe. Ennek ellenére az ellenőrzött időszak alatt a magyar határhoz közel megépített börgyár szennyezte a Rába folyót és emiatt a magyar szakaszon esetenként intenzív habzást tapasztaltak. A magyar és az osztrák hatóságok közösen keresik a szennyezés csökkentését célzó intézkedések módját.

4.2. Waters

Pollution of the region's surface waters is generally ranked as III (tolerable) or IV (polluted) on a scale of five. The reason lies in the occasional pollution coming from Austria and in the not adequately purified sewage being discharged in Hungarian territory into the rivers.

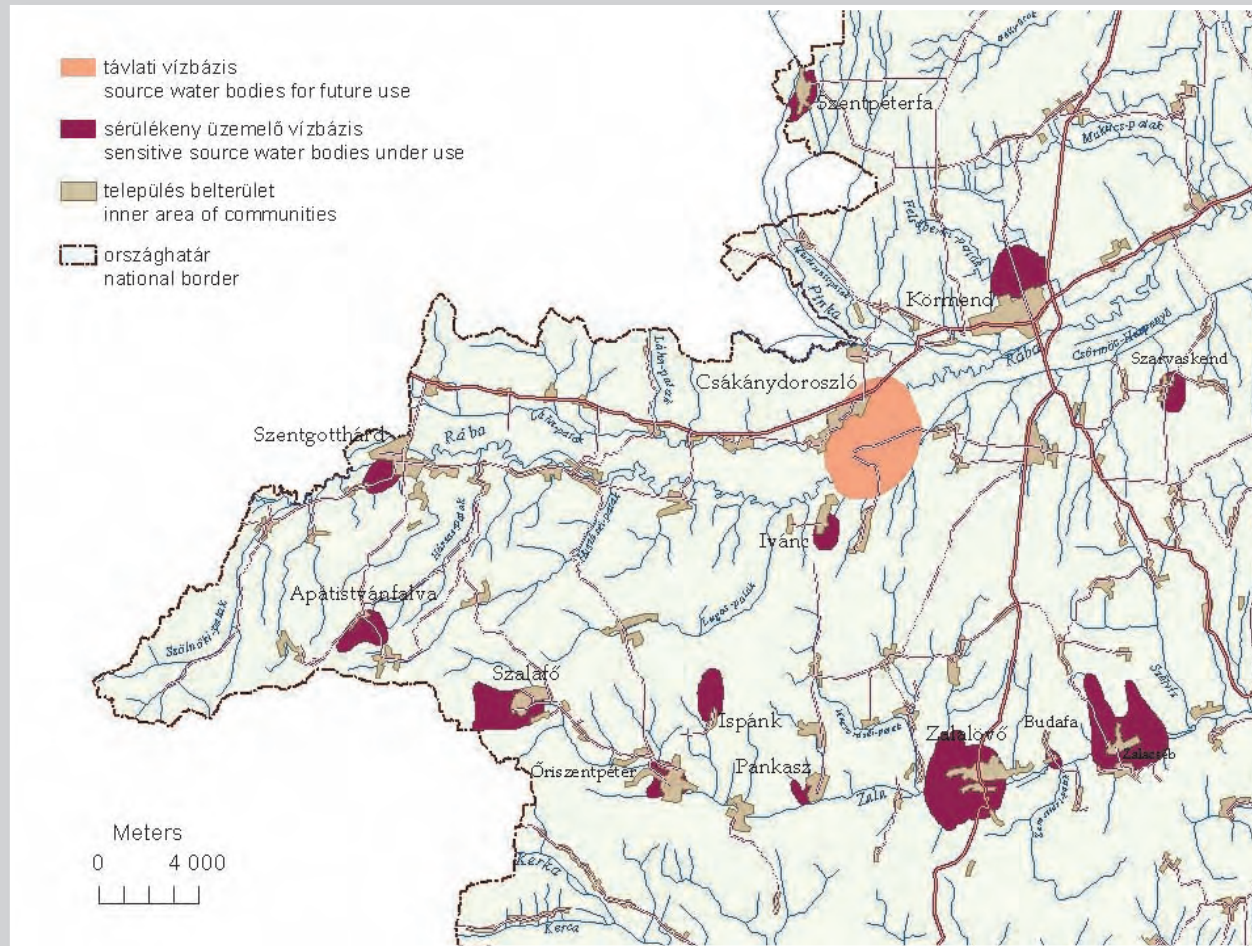
Pursuant to the water treaty with Austria the parties should endeavor that the sewage be discharged into surface waters only after adequate purification. In the audited period a leather factory, which is located close to the Hungarian border, has polluted the River Rába/Raab, and consequently, foam formation was occasionally experienced on the Hungarian stretch of the river. Hungarian and Austrian authorities are jointly striving to find ways of actions to reduce pollution.

The river Rába/Raab at Szentgotthárd 1.

The river Rába/Raab at Szentgotthárd 2.

Sérülékeny üzemelő és távlati vízbázisok
Sensitive source water bodies under use, respectively source water bodies for future use

Monitoring kút
Monitoring station

Az ár- és belvízvédelmi létesítmények karbantartása alulfinanszírozott, a szükséges források kevesebb, mint 10%-a állt rendelkezésre. Ez jelentős kockázat, mert egy nagyobb árvíz esetén – a karbantartás elmaradása miatt – bekövetkező károk nagysága többszöröse lehet az elmaradt karbantartási költségeknek.

A talajvizek szennyezettek, ivóvíz céljára nem használhatóak, erre csak a felszín alatti mélyebb rétegeket elérő kutak adnak lehetőséget. A kedvezőtlen helyzet kialakulásában nagy szerepet játszik: a sík terület, mert ez hátráltatja a szennyezések gyors elfolyását, az intenzív mezőgazdasági művelés (elsősorban a kilencvenes évek előtti időszakot jellemző túlzott műtrágyahasználat), a csatornázottság elmaradása, és a magánházaknál a szennyvíz ásott kutakba történő elvezetése.

A felszín alatti vízkészletek az ivóvíz ellátás több mint 90%-át biztosítják, ezért védelmük kiemelt jelentőségű. E készletek tisztaságát védő eljárások – a szennyvíz-elvezetés és tisztítás, valamint a hulladékgazdálkodás – jelentős ráfordításokat igényelő kiemelt fejlesztési feladat. Ezt célozza az Ivóvízminőségjavító Program, amely szerint 2009 végéig az ország 877 településen kell az ivóvíz minőségét a követelményekhez igazodóan biztosítani, itt él ország lakosságának több mint egynegyede.

A vízbázisok felmérését elvégezték, az ellenőrzésbe vont területen húsz vízbázist tartanak nyilván. Ebből tíz csekély nitrát szennyezést mutat, ez arra utal, hogy a szennyezett talajvíz leszivárgott a vízbázisba, ezért ezeket sérülékeny földtani környezetben levőnek tekintik.

Két sérülékeny vízbázisnál célzott méréseket végeztek, az egyiknél nyolc, az utánpótlási terület megfigyelésére alkalmas monitoring kutat építettek. Az ivóvízbázisok védelmére irányuló intézkedéseket korlátozza a források szűkössége. Egy 1997-ben kiadott kormánydöntés a 2000-2005 közötti időszakra, az ivóvízbázis védelmére éves ütemezésben forrásokat rendelt, azonban a tényleges támogatás a tervezett összeg 10%-át sem érte el.

A felszíni és felszín alatti vízkészletek minőségének védelme jelentős fejlesztést igényel, mert a települési szennyvizek elvezetése és tisztítása, a csatornázottság elégtelensége alapvető hatással van a vizek, a talajvizek szennyezettségére. A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és tisztítási Megvalósítási Program I. üteme 2008 végéig 10 ezer lakos feletti agglomerációkra határozza meg a gyűjtőhálózatra és szennyvíztisztításra vonatkozó feladatokat.

The maintenance of flood and inland water control structures is underfunded, less than 10% of the needed resources was available. This means a significant risk, because in case of a major flood the damages incurring due to the maintenance defaults could be a multiple of the maintenance costs not effected.

The groundwaters are polluted and cannot be used for the purpose of drinking water. Only the wells exploiting the layers located deeply below the surface are adequate for this. This unfavorable situation is largely caused by the plain area preventing the contaminants to speedily flow through the region, the intensive agricultural use (specially the excessive use of artificial fertilizers, which was typical before the 90's), the neglect of sewage developments, and the discharge of wastewater by the residents into abandoned dug wells.

The underground water reserves provide the source for more than 90% of drinking water, therefore their protection is of extraordinary importance. Actions like sewage disposal and purification, waste management, that safeguard the purity of such water reserves, are high-priority development tasks with considerable financial implications and are addressed by the Drinking Water Quality Improvement Program, which stipulates that adequate drinking water quality must be attained in alignment with the requirements by the end of 2009 in 877 communities, where more than a quarter of Hungarian residents is living.

Source water bodies have been surveyed and 20 source water bodies are registered in the audited area. 10 of them show a small extent of nitrate pollution, this indicates that contaminated groundwater was leaking downward into them. Therefore, the water bodies in question are considered as being located in geologically sensitive areas. Focused measurements were carried out at two sensitive source water bodies. At one of them 8 monitoring stations, able to monitor the catchment area, were established. Actions to protect the source drinking waters were constrained by the shortage of resources. Resources were allocated for the protection of source drinking waters by a government ruling for the years 2000-2005. However, the financial assistance provided was less than 10% of the planned value.

Considerable investments are required to safeguard the quality of surface and underground water reserves, because the disposal and purification of municipal sewage and the insufficient sewage network have a basic impact on the pollution affecting waters and groundwater. The National Municipal Sewage Disposal and

A vizsgált területen élő 46 749 fős lakosság 58,3%-a csatornázott útvonalon lévő lakásban él, de a csatornahálózatra rákötött lakásokban lakók aránya csak 41,9%. A vizsgálat idején folyamatban levő fejlesztés ellenére a régióban a csatornázott lakásokban élők száma a lakosság kevesebb, mint a felét fogja kitenni. A fejlesztés a szentgotthárdi kistérségnek közel harmadát, összesen 5106 főt érint, s mintegy 2000 db házi bekötést tesz lehetővé. Az igényelt bekötések száma 1664 db, ez kb. 80%-os rákötöttségnek felel meg. A beruházás során szennyvízcsatorna hálózat építése keretében összesen 91 km vezeték és műszaki berendezést építenek meg. A beruházás várható költsége 1,7 milliárd Ft, (6,5 millió €) amelyet hét hazai és egy Uniós forrásból biztosítottak.

4.3. A levegő

A régióban a levegő tisztaság megfelelő. Ez a kedvező környezeti állapot arra vezethető vissza, hogy a térségben az elmúlt évtizedekben nem működtek elavult technológiájú, szennyező nagy iparvállalatok, és ilyen hatások a határ túloldaláról nem vagy csak esetenként és mérsékelten érintették a területet.

A levegő szennyezettségét a vizsgálat alá vont térségben a hatóságok egy mérőponton vizsgálták, de az itt mért alacsony szennyezettségi szint miatt a méréseket megszüntették. A levegőbe jutott káros anyagok mennyiségét nagyban csökkentette a Körmenten megépített biomassza erőmű, amely – a mintegy 1220 eNm³ földgáz kiváltás mellett – alacsony széndioxid kibocsátással üzemel. Az előzetes tervekhez képest ugyanakkor az alapanyag (faapríték) árának növekedése miatt, az önköltség magasabb lett. Megoldást – a szakértők szerint – az ún. energiaerdők telepítése jelentené. A miniszter tájékoztatása szerint a biomassza használatának elterjesztését célzó tanulmány készítése két egyetemen folyamatban van.

4.4. A talaj

A hulladékgazdálkodáson belül a szilárd hulladék elszállításának közszolgáltatása minden településen kiépített. A szilárd hulladéklerakókat 2002-ben Phare támogatásból országosan felmérték. A vizsgált térségben 39,

Purification Implementation Program Phase I sets out the sewage catchment and purification tasks to be implemented by end 2008 in urban areas with over 10.000 residents.

The audited area has a population of 46.749, 58,3% of them is living in dwellings at sites provided with sewers. However, the share of residents living in dwellings with a connection to sewage system is merely 41,9%. Despite a development project in progress during the audit, still less than half of the total population will be connected. By making ca. 2000 new connections possible, the development project addresses one third of the Szentgotthárd microregion, that is, altogether 5106 residents. Number of the connections applied for is 1664, this means a connection rate of about 80%. In the course of the project, pipes with a total length of 91 km and different engineering equipments will be constructed. Expenditures are likely to amount to HUF 1,7 billion (EUR 6,5 million), and are funded from one EU and seven national sources.

4.3. Air

Air purity is adequate in the region. This can be explained by the fact that big industrial enterprises with outdated technology have not been active in the last decades in the region. Even the pollution impacts from the neighbor countries could not or could only occasionally and moderately affect the region.

The authorities measured the air pollution in the audited region at one station, however, later they ceased measuring, for the reason of the low pollution values. The establishment of a biomass plant at Körment has largely reduced the air pollution. The plant is run with a small CO₂ emission and in terms of performance is equal with 1220 Thousand Nm³ natural gas. With the increase in the price of the raw material (waste wood) the manufacturing cost got higher. Pursuant to experts a solution could be achieved with planting energy forests. The minister of environment stated that the development of a paper by two universities was in progress, with the aim to make biomass widespread.

4.4. Soil

Solid waste disposal service has been established in all communities. In 2002 a national survey was made with the application of PHARE resources on the

hivatalosan már nem üzemelő hulladéklerakó található, ezek közül 26 közepes és 9 nagy kockázatú. Az egyik – az osztrák határhoz közeli – hulladéklerakó a talajvizet veszélyezteti. A kármentesítés és rekultiváció szükségességét vizsgálják. A feladat nagyságrendjét mutatja, hogy összesen 150 ezer m³ döntően kommunális, részben veszélyes hulladék halmozódott fel. Egy biztonságos tároló építéséhez és a hulladék átszállításához szükséges források egyelőre nem állnak rendelkezésre.

A térség keleti részében korszerű hulladéklerakásra a Nyugat-Balaton és Zala-völgye térségi regionális szilárdhulladék gazdálkodási rendszer projekt jelent megoldást, ez 305 települést érint, közte a szlovén határszakasz településeit is. A program alapján 198 hulladéklerakó rekultivációját és egy EU előírásoknak megfelelő hulladéklerakó kiépítését tervezik. A program a vizsgált terület 9 hulladéklerakóját érinti, ezekből egy, a szlovén határtól 8 km-re levő hulladéklerakó közvetlen kapcsolatban van a talajvízzel, a többinél a talajvízzel való átöblítés veszélye minimális. A projekt költsége 34,5 millió €, ennek 70%-a vissza nem térítendő ISPA támogatás.

5. A természetvédelem

A védett állat és növényfajok védelméről rendelkező törvény szerint a privatizáció során magántulajdonba került védett földterületeket ki kell sajátítani és a Nemzeti Park Igazgatóságok vagyongazdálkodásába kell adni. A védett területeken – magán és állami tulajdonú területeken egyaránt – földrészenként meghatározott kezelési terv szerint lehet gazdálkodást folytatni. A konfliktusok elkerülése érdekében a kijelölt földterületeket – a tulajdonossal megegyezve – vásárlással szerezték meg. A természetvédelmi programok ill. földvásárlás finanszírozására eddig kapott állami támogatás nem volt elegendő az állami tulajdonba vételre kijelölt területek megvásárlására, ezért a törvény végrehajtása a régióban és országosan is késik. Erre felhívtuk a miniszter figyelmét, aki elrendelte a számbajöhető források felülvizsgálatát.

A természeti turizmus erősítése érdekében tanösvényt alakítottak ki, a tájékoztatást ismeretterjesztő táblák segítik. A Rába ártér természetes vegetációját alkotó ártéri fűzligeteket és a mandulalevelű bokorfüzeseket invazív növényfajok, pl. özöngyomok veszélyeztetik, visszaszorításuk érdekében állatok legeltetésével,

solid waste dumpsites. From among the 39 officially out-of use dumpsites of the audited region, 26 bear medium risk, other 9 bear high risk. A dumpsite, which is located near to the Austrian border, presents a threat to the groundwater. The need for its damage restoration and rehabilitation is being checked. The task is huge, since altogether 150.000 m³ solid waste (mainly municipal, but also hazardous) has already accumulated. However, the funds required for the establishment of a safe storage facility and the transport of waste to this site are missing.

Up-to-date waste deposition can be achieved through a regional solid waste management project, launched in the Eastern part of the audited area and covering altogether 305 communities, among them those at the Slovenian border. Under the project it is planned to rehabilitate 198 dumpsites and to establish a central dumpsite that meets EU-requirements. 9 dumpsites of the audited area are affected by the program project: one of them is located 8 km from the Slovenian border and has a direct connection with the groundwater. In the 8 other sites the danger of contaminating groundwater is minimal. Project cost amounts to nearly EUR 34,5 million, 70% of which is non-refundable ISPA financial assistance.

5. Nature protection

Pursuant to the Act regulating the safeguarding of protected animal and plant species, the protected lands transferred into private ownership in the course of privatization are to be expropriated and the national park administration offices should be put into charge of their property management. In the protected areas, both private and public lands should be utilized in accordance with the management plan, which addresses the individual parcels. In order to avoid conflicts, the lands in question were acquired through purchase, with reaching agreement with the owners. The financial assistance received till now from the central government for funding nature protection programs and land purchase was not sufficient to purchase the areas designated for transfer into public ownership. Consequently, the implementation of the Act is lagging behind, both nationally and in the audited region. The audit pointed out this issue to the minister of environment, who, in response, ordered to review what resources are available.

Educational nature trails were established to promote natural tourism, and information is also provided by interpretive signs. The groves of ordinary willow

ill. mechanikai védekezéssel kísérleteztek. A Natura 2000 hálózati területek kijelölése a 2004-ben kiadott jogi szabályozásnak megfelelően megtörtént.

6. A három ország együttműködése

Több környezetvédelmi részterületen (elsősorban a határokon átnyúló felszíni vizek és a vízbázisok védelme területén) a hatékony prevencióra csak összehangolt nemzetközi fellépések vezethetnek eredményre.

Az ellenőrzött térség mindkét szomszédos országával, a vízgazdálkodás és vízminőség védelme kapcsán kialakított együttműködés jogi alapját – Ausztriával 1956-ban, Szlovéniával 1994-ben kötött – egyezmények biztosították. Az egyezmények előírják a határvizek minőségi vizsgálatát, a vizek szennyezése és ésszerűtlen használata elleni védelmet és a beavatkozások környezeti hatásainak vizsgálatát. Megállapítottuk, hogy az érintett terület kiterjedtsége, az együttműködés köre és mélysége tekintetében a Szlovéniával kötött egyezmény lényegesen tágabb körű. Ezért javasoltuk a magyar-osztrák egyezmény felülvizsgálatát. A környezetvédelmi miniszter – javaslatunk alapján, és az egyezmény megkötése óta eltelt időszakban történt változásokra tekintettel – a 2005 decemberében lefolytatott magyar-osztrák közös kormányülésen kezdeményezte az egyezmény aktualizálását. Emellett a Magyar-Osztrák Határvízi Bizottságban résztvevők megegyeztek az EU Víz Keretirányelvnek megfelelő területi módosításokat is tartalmazó új egyezmény elkészítéséről.

Az egyezmények végrehajtása során a koordinációs feladatokat államközi vegyes bizottságok látták el, az operatív feladatokat a helyi szervek végezték. Az együttműködés szervezett volt, rendszeres volt a hidrológiai és hidro-meteorológiai adatok cseréje. Munkatervek alapján közös vízmintavételezéseket végeztek, és évente egyszer hidrológiai szakértői találkozót szerveztek. A védelmi létesítmények tervezése és kivitelezése során is eredményes együttműködés alakult ki.

A mérési eredmények elemzését, kiértékelését és a következtetések levonását nehezíti, hogy a három ország eltérő paraméterek, illetve határértékek alapján, eltérő vízminőségi osztályozási és minősítési rendszert alkalmaz. A határon átnyúló vízbázisoknál szükség szerinti együttműködés alakult ki, de problémát jelent, hogy a határmenti vízbázisok védőterülete esetenként átnyúlik az országhatáron, valamint védőterületük kijelölésének jogi formái nem kidolgozottak.

and almond-leaved willow constitute the natural vegetation in the floodplain of the River Rába/Raab, but are endangered by invasive plants (e.g. *impatiens parviflora*). Attempts were made to oust the invasive plants through mechanic measures and grazing management. Designation of areas into the Natura 2000 network was implemented in line with legal regulation issued in 2004.

6. Cooperation of the three countries

In several fields of environment protection (primarily at the protection of transboundary waters and the source waters) an efficient prevention can only be achieved with concerted international actions.

Legal background for the cooperation in the fields of water management and water quality protection was put into place by the treaties signed with Austria and Slovenia in 1956, respectively 1994. The treaties provide for checks on the quality of border waters, the protection of waters against pollution and unreasonable use, and the examination of the environmental impacts from interventions. The audit has established that the treaty with Slovenia covers a substantially wider scope in terms of the geographical area concerned, and the scope and depth of cooperation activities. Therefore, an audit recommendation was made to review the Hungarian-Austrian treaty. The minister of environment initiated – with respect to the changes occurred since the treaty's conclusion and on the basis of the recommendation – an update on the treaty at the joint meeting of the Hungarian and Austrian governments in December 2005. Furthermore, the members of the Hungarian-Austrian Water Committee agreed on the elaboration of a new treaty to include territorial adjustments, in line with the EU Water Framework Directive.

Concerning the implementation of the treaties, the coordination tasks were fulfilled by bilateral mixed committees, and the daily tasks were performed by the local bodies. Cooperation took place in an organized manner, and the data on hydrology and hydrometeorology were exchanged recurrently. On the basis of work plans, joint water sampling was done and once a year meetings were organized for hydrology experts. Successful cooperation evolved also in the field of designing and implementing the control facilities, structures.

The analysis and evaluation of measurements results, and the drawing of conclusions are hindered by the different systems used in the three neighbor countries for water quality assessment and classification, due to their different

Mindkét határszakaszon megvalósultak közös célú és a résztvevő országok számára kedvező hatású beruházások. Az egyik – a rossz hatások miatt többször megbírságolt – körmendi szennyvíztisztító telepen épített új tisztító egység, amely a környező magyar falvak mellett egy osztrák település (Moschendorf) szennyvizét is fogadni tudja. A magyar-szlovén határmenti térségben kiépült két magyar – Bajánsenye, Kercaszomor – és egy szlovén Domanjsevci (Domonkosfa) település – közös szennyvíz elvezetési rendszere és épül a hozzá tartozó szennyvíztisztító létesítmény. Készült egy tanulmány, mely szerint két szlovéniai település (Salovci és Hodos) egészséges és biztonságos vízellátását a szomszédos magyar vízműről biztosítanák. Eredményes együttműködés alakult ki a közös védelmi létesítmények tervezése és kivitelezése során Szlovéniával. Az árvízi előrejelzés hatékonyságát célozva magyar beruházással létrehoztak Kebele-Rédics körzetében egy távmérő állomást, a szlovén fél adatszolgáltatással járult hozzá a Kerka és vízgyűjtő területét célzó vízminőségi kárelhárítási terv elkészítéséhez.

DR. KOVÁCS ÁRPÁD

Elnök

Állami Számvevőszék

parameters and limit values. Cooperation on transboundary source waters evolved in accordance with the needs, however, a problem is in place, since the respective source water protection areas stretch over the border at some places, but the legal arrangements for their exact designation are not elaborated.

Investment projects were realized along both border stretches with shared goals for and positive impacts on the participant countries. A new treatment unit was put into operation at a sewage plant in Körmend, which was fined several times in the past for its insufficient efficacy. At the present it is able to treat the sewage of near Hungarian villages and an Austrian community (Moschendorf). In the Hungarian-Slovenian cross-border region a joint flood sewage disposal system was set up for two Hungarian (Bajánsenye, Kercaszomor) and one Slovenian community (Domanjsevci). The pertaining plant is presently under construction.

A paper was developed on how to provide two Slovenian communities (Salovci, Hodos) safely with healthy water from a neighboring Hungarian water facility. Successful cooperation evolved with Slovenia on designing and implementing joint flood control facilities, structures. To enhance flood forecast efficiency, a remote measurement station was established in the area Kebele-Rédics through a Hungarian investment. The Slovenian party contributed with data delivery to the development of a territorial plan on removal of water quality related damages to the river Kerka and its catchment area.

DR. ÁRPÁD KOVÁCS

President

State Audit Office of Hungary

**Izvajanje okoljske politike v porečju mejnega toka reke Mure in na Goričkem
Poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije**

**Implementation of the environmental policy on the border area
of the Mur/Mura River and in Goričko
Report of the Court of Audit of Slovenia**

**Goričko, dišeči volčin
Goričko, the Garland Flower**

VSEBINA

1. Institucionalni okvir izvajanja okoljske politike v Sloveniji	41
2. Splošne ugotovitve o izvajanju okoljske politike v Sloveniji	42
3. Območje, vključeno v revizijo	42
4. Ravnanje s površinskimi in podzemnimi ter odpadnimi vodami ob mejnem toku reke Mure in na Goričkem	43
4.1. Prikaz onesnaženja površinskih in podtalnih voda na revidiranem območju	43
4.2. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotnosti.....	48
4.3. Priporočila	48
5. Onesnaženje tal in ravnanje z odpadki ob mejnem toku reke Mure in na Goričkem	49
5.1. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotnosti.....	50
6. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in Območja Natura 2000 v porečju reke Mure ter ustanovitev Krajinskega Parka Goričko	50
6.1. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotnosti.....	51
6.2. Priporočila	53

CONTENTS

1. Institutional frame for the implementation of the environmental policy in Slovenia	41
2. General findings on the implementation of the environmental policy in Slovenia	42
3. Audited area	42
4. Surface water and groundwater management on the area of the Mura river and in Goričko	43
4.1. Review of the pollution of the surface water and groundwater on the audited area.....	43
4.2. Found irregularities and inefficiencies	48
4.3. Recommendations	48
5. Soil pollution and waste management on the border area of the Mura river and in Goričko	49
5.1. Found irregularities and inefficiencies	50
6. The protection of biological diversity and the Region Natura 2000 in the area of the Mura river and Landscape Park Goričko	50
6.1. Found irregularities and inefficiencies	51
6.2. Recommendations	53

1. Institucionalni okvir izvajanja okoljske politike v Sloveniji

Zakonodajni okvir varovanja okolja v Sloveniji so v revidiranem obdobju od leta 2000 do leta 2004 predstavljali Zakon o varstvu okolja, Zakon o ohranjanju narave ter Zakon o vodah in podzakonski predpisi za posamezno področje okolja, ki so podrobneje urejali posamezne zahteve iz navedenih zakonov. Strateški dokumenti na področju varovanja okolja, ki za posamezna področja politike okolja določajo dolgoročne in kratkoročne cilje za zmanjšanje onesnaženja in ukrepe za doseg teh ciljev, so Nacionalni program varstva okolja in na njem temelječi operativni programi za posamezno področje okolja. V Nacionalni program varstva okolja so vključeni ukrepi za izboljšanje stanja okolja za obdobje od leta 1999 do leta 2008, s podrobnejšo opredelitvijo ukrepov do leta 2003. V novembru 2005 je bila pripravljena Resolucija Nacionalnega programa varstva okolja, ki vsebuje podrobnejše ukrepe za varovanje okolja od leta 2005 do leta 2008.

Za obdobje od leta 2000 do leta 2004, ki je bilo vključeno v revizijo, si je Slovenija zadala sprejeti precejšnje število podzakonskih predpisov, ki urejajo določitev mejnih vrednosti emisij posameznih parametrov onesnaženja, izvajanje in poročanje o rezultatih imisijskega in emisijskih monitoringov, ter operativnih programov za izvajanje ukrepov za zmanjšanje stopnje onesnaženja na posameznem področju okolja. Sprejetje predpisov in priprava operativnih programov je bila določena v slovenski zakonodaji, nekatere predpise in operativne programe pa je bilo potrebno v dogovorjenih časovnih okvirih sprejeti zaradi načrtovanega vstopa v Evropsko unijo.

Za revidiranca je Računsko Sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) določilo Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOP) z njegovima organoma v sestavi Agencijo Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO) in Inšpektoratom Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: IRSO), ker je bilo v revidiranem obdobju pristojno za izvajanje okoljske politike.

1. Institutional frame for the implementation of the environmental policy in Slovenia

The legal framework referred to the nature conservation in Slovenia for the period from 2000 to 2004 (audited period) included the following acts: Environment Protection Act, Nature Conservation Act, Water Act and provisions of regulations for each area, which define the issues of the above listed acts in detail. The strategic documents on the area of nature conservation which identify long-term and short-term objectives for the reduction of the pollution and measures for achieving the objectives are the following: National Environmental Action Programme (herein referred as NEAP) and on its basis adopted operational programmes. The NEAP includes the measures for the improvement of the conditions on the area of environment protection for the period from 1999 to 2008 (the measures by 2003 are described in detail). In November 2005 the Resolution on NEAP was prepared which includes the detailed measures for the period from 2005 to 2008.

From 2000 to 2004 Slovenia set an objective of adopting several regulations which regulate limited values of emission per pollution parameters, implementation and reporting on results of emission, imission monitoring and operational programmes for implementation of the measures for pollution reduction for each environmental area. The adoption of the regulations and preparation of the operational programmes was defined in the Slovene legislation but some regulations and programmes had to be adopted due to the EU accession process.

The auditee was the Ministry of the Environment and Spatial Planning (herein referred as Ministry of the Environment) and its two subordinate bodies – The Environmental Agency (herein EA) and the Inspectorate for the Environment and Spatial Planning (herein IESP).

2. Splošne ugotovitve o izvajanju okoljske politike v Sloveniji

Računsko sodišče je ugotovilo, da MOP v revidiranem obdobju ni redno pripravljalo zahtevanih poročil o stanju okolja v določenih časovnih rokih, v poročilih pa ni ustrezno prikazalo vseh zahtevanih podatkov o stanju okolja in kazalcev spreminjanja stanja okolja.

Računsko sodišče je proučilo Nacionalni program varstva okolja in pri tem ugotovilo, da MOP ciljev okoljske politike Slovenije v obdobju od leta 2000 do leta 2004 ni načrtovalo tako, da bi bilo mogoče podati oceno, ali so bili uspešno uresničeni. Za navedene cilje niso bili določeni pričakovani rezultati in niso bili določeni indikatorji, na podlagi katerih bi bilo mogoče spremljati njihovo uresničevanje. Za ukrepe, ki so bili načrtovani za doseg ciljev, ni bilo predvideno, v kolikšni meri bodo prispevali k uresnitvi posameznega cilja. Tudi časovni roki za pripravo in sprejem ukrepov za uresničevanje posameznih ciljev niso bili načrtovani na ustreznih podlagah glede na zahtevnost zastavljenih nalog, zaradi česar ni bilo mogoče zagotoviti njihove pravočasne priprave in sprejetja.

3. Območje, vključeno v revizijo

Revizija je bila izvedena na področju trinajstih občin¹ na meji med Madžarsko, Slovenijo in Avstrijo, katerih površina skupaj znaša 770 kvadratnih kilometrov in ki štejejo 48.541 tisoč prebivalcev.

¹ Gre za občini Šentilj in Gornja Radgona ter enajst občin na Goričkem, in sicer Cankova, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Šentilj.

2. General findings on the implementation of the environmental policy in Slovenia

The Court of Audit of Slovenia (herein referred as The Court of Audit) found out that in the audited period the Ministry of the Environment did not prepare regular reports on environment, and in the reports it did not appropriately present all necessary data on environment and indicators of monitoring of the environment.

The Court of Audit reviewed the NEAP and found out that in the period from 2000 to 2004 the Ministry of the Environment did not plan the objectives of the environmental policy in a way which would enable the evaluation of their effectiveness. For the objectives listed, there were no expected results and indicators for monitoring of the objectives were not identified. The measures which were planned for achieving the objectives did not include the assessment of how much they would help achieving the objective. The time schedule for the preparation and adoption of the measures referred to each objective was not planned appropriately – considering the exacting tasks which were set – therefore it was not possible to prepare and adopt them on time.

3. Audited area

The audit was carried out on the area of 13 municipalities¹ on the border with Hungary, Slovenia and Austria, which cover 77 hectares² with the total population of 48.541.

¹ Municipalities Šentilj and Gornja Radgona and 11 municipalities in region Goričko: Cankova, Dobrovnik, Gornja Radgona, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kobilje, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci and Šentilj.

² One hectare is equal to hundred square meters.

4. Ravnanje s površinskimi in podzemnimi ter odpadnimi vodami ob mejnem toku reke Mure in na Goričkem

Varovanje površinskih in podzemnih voda je urejeno s predpisi, ki predpisujejo izvajanje imisijskega in emisijskega monitoringa, določajo mejne vrednosti posameznih parametrov onesnaženja ter z operativnimi programi, ki določajo ukrepe za izboljšanje stanja onesnaženja voda.

4.1. Prikaz onesnaženja površinskih in podtalnih voda na revidiranem območju

Na podlagi podatkov imisijskega monitoringa kakovosti površinskih voda, ki se izvaja v okviru programa državnega monitoringa, ter podatkov meddržavnega monitoringa, ki ga opravlja avstrijsko – slovenska komisija za reko Muro², je bilo ugotovljeno, da se je stopnja onesnaženja reke Mure v obdobju zadnjih dvajsetih let³ zmanjšala, tako z vidika biološke kakovosti kakor z vidika obremenitve s kemijskimi spojinami. Biološka kakovost⁴ Mure je bila v sedemdesetih letih uvrščena v najslabši, četrti kakovostni razred. Od sredine devetdesetih let dalje meritve tako na merilnem mestu Ceršak pri Šentilju, ob vstopu Mure v Slovenijo, kot tudi na merilnih mestih Petanjci v Gornji Radgoni in Mota, ob izstopu Mure iz Slovenije, kažejo, da se po skupni oceni⁵ kakovosti Mura uvršča v drugi do tretji kakovostni razred.

² Stalna slovensko – avstrijska komisija za Muro je bila ustanovljena na podlagi Sporazuma med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in Republiko Avstrijo, Uradni list FLRJ – MP, št. 10/56.

³ Vir podatkov je Poročilo '10 let Stalne slovensko–avstrijske komisije za Muro', september 2001, ter podatki iz baze 'Eko vode' državnega monitoringa površinskih voda za reko Muro.

⁴ Razredi za določanje biološke kakovosti vode so določeni na podlagi strokovne literature. Obstojajo štiri razredi, pri čemer razred I pomeni biološko najustreznejšo vodo, razred IV pa biološko najmanj ustrezno. Uvrstitev v razrede opravijo biologi glede na vsebnost in značilnosti posameznih živih organizmov v vzorcih odvzetih sedimentov.

⁵ Skupna ocena zajema biološko, kemijsko in bakteriološko kakovost vode.

4. Surface water and groundwater management on the area of the Mura river and in Goričko

The protection of the surface water and groundwater is defined by the regulations which foresee the implementation of the imission and emission monitoring and define the limited values of emission per pollution parameters. The operational programmes define the measures for the improvements of water pollution.

4.1. Review of the pollution of the surface water and groundwater on the audited area

On the basis of the data on imission monitoring of the quality of surface water which is carried out within the frame of the State monitoring and the data of international monitoring which is carried out by Permanent Slovene-Austrian Committee for the Mur/Mura River³ it can be concluded that there is a trend of a decline in the Mur/Mura River pollution in the last twenty years⁴ (from the biological quality to the chemical compounds in the river). The biological quality⁵ of the Mura River was ranged among the worst in the 1970s, i.e. the fourth water quality level. Since the 1990s the monitoring carried out at water quality measurement stations Ceršak at Šentilj, on the entrance of the Mur/Mura River in Slovenia, and Petanjci in Gornja Radgona, at the end of the border with Austria, shows that common assessment of the quality of the Mur/Mura River is ranged in-between the second and third water quality level.

³ Permanent Slovene-Austrian Committee for the Mur/Mura River was set up on the basis of the Agreement between FPR Yugoslavia and the Republic of Austria in 1956.

⁴ The source is the Report: 10 years of the Permanent Slovene-Austrian Committee for the Mur/Mura River, September 2001, and data from data base 'eco water' of the State monitoring of the surface water of the Mur/Mura River.

⁵ The biological water quality levels are defined on the basis of professional literature. There are four levels: the first level signifies biologically most appropriate water, and the fourth level the least appropriate water. The classification is carried out by biologists on the basis of sample analyses.

Tabela 1: Skupna ocena kakovosti vode reke Mure v obdobju od leta 1987 do leta 2003

SKUPNA OCENA																	
Merilno mesto	Leto																
	'87	'88	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03
Ceršak	3-4	3	3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3
Petanjci	3-4	3	3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	2-3	(2)-3	2-3	2-3	(2)-3	3
Mota	-	-	2-3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3

Vir: podatki ARSO, poročila o opravljenih monitoringih površinskih voda za leta 2000, 2001, 2002 in 2003.

Po ugotovitvah slovensko – avstrijske komisije za reko Muro je bil najpomembnejši vzrok onesnaženja Mure v mejnem toku v sedemdesetih letih izpuščanje industrijskih in komunalnih odpadnih voda celulozne in papirne industrije, predvsem na avstrijski strani meje. S posodobitvijo industrije ter z dosledno gradnjo čistilnih naprav za komunalne in odpadne vode se je kakovost vode v dvajsetih letih postopno izboljšala. Ponovno povečanje onesnaženja vode med Šentiljem in Gornjo Radgono za polovico kakovostnega razreda je bilo ugotovljeno v letu 2003 in ga je mogoče pripisati predvsem lokalnim onesnaževalcem na slovenski strani meje.

Tudi rezultati kemijskih analiz vode reke Mure kažejo na zmanjševanje onesnaženosti Mure. Obremenjenost z organskimi sestavinami (merjeno kot indeks KPK obremenitev, ki predstavlja kemijsko potrebo po kisiku) se je od sedemdesetih let do začetka devetdesetih let zmanjšala za približno 75 odstotkov, obremenjenost z organskimi klorovimi spojinami (merjeno kot parameter vsote posameznih adsorbiranih halogeniranih organskih spojin) pa se je v devetdesetih letih zmanjšala za približno 90 odstotkov. Kljub trendom upadanja obeh parametrov so njune povprečne letne vrednosti še vedno med največjimi v Sloveniji, predvsem zaradi neprečiščenih komunalnih in industrijskih odpadnih voda, ki se izlivajo v Muro. V porečju reke Mure so bile v obdobju od leta 2000 do 2004 zaradi ekstenzivnega poljedelstva in prašičereje med največjimi v Sloveniji tudi vsebnosti amonijevega iona, nitratov in fosforjevih spojin, čeprav povečini niso presegale mejnih in dovoljenih vrednosti. Na podlagi izvedenega monitoringa kakovosti Mure za življenje sladkovodnih rib je bilo v letu 2003 na merilnem mestu Mota ugotovljeno preseganje mejnih vrednosti celotnega fosforja in amoniaka ter priporočenih vrednosti za vsebnost nitritov.

Table 1: The common assessment of the quality of the Mur/Mura River in the period from 1987 to 2003

COMMON ASSESSMENT																	
Water quality control point	year																
	'87	'88	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03
Ceršak	3-4	3	3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3
Petanjci	3-4	3	3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	2-3	(2)-3	2-3	2-3	(2)-3	3
Mota	-	-	2-3	3	3	(2)-3	2-3	2-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3	2-3	(2)-3	(2)-3	(2)-3

Source: AE; Reports on the implemented monitoring of the surface water for 2000, 2001, 2002 and 2003.

The findings of the Permanent Slovene-Austrian Committee for the Mur/Mura River show that the most important reason for the pollution of the Mur/Mura River on the border area in the 1970s was the waste water and the industrial effluents from the paper and cellulose industry on the Austrian side. The modernisation of the industry and construction of the waste water treatment plants helped to gradually improve the quality of water. In 2003 there was another pollution of the water identified (for ½ of the water quality level) between Šentilj and Gornja Radgono due to the municipal pollution in Slovenia.

The results of the analysis of the presence of chemicals in the Mur/Mura River show the trend of the reduction of the pollution. The pollution with organic components (measured as index of chemical need for oxygen) was reduced by about 75% from the 1970s to the beginning of the 1990s and the contamination with organic chlorine components was reduced by about 90% in the 1990s (measure as a parameter of the sum of each adsorbed halogen organic component). Eventhough the trends of decline in pollution were identified, the average annual values are still among the highest in Slovenia due to the waste water and industrial effluents. In the area surrounding the Mur/Mura River the monitoring found the presence of ammonium ion, nitrate, phosphorus in the period from 2000 to 2004, mainly due to extensive agriculture and pig farming. The presence of the components was among the highest in Slovenia eventhough it did not exceed the allowed levels. On the basis of the quality monitoring of the Mur/Mura River for freshwater fish living conditions it was found out that in 2003 on the water quality measurement station Mota the levels of phosphorus and ammonium exceeded the limits and the recommended level of nitrate was exceeded too.

Za leti 2002 in 2003 je bila opravljena ocena kemijskega stanja vode reke Mure na vseh treh merilnih mestih. V obeh letih je bilo kemijsko stanje na merilnih mestih Petanjci in Mota ocenjeno kot dobro, na merilnem mestu Ceršak, ob vstopu Mure v Slovenijo, pa kot slabo.

Največji onesnaževalci mejnega toka reke Mure na slovenski strani so bili obrati živilsko predelovalne in papirne industrije. Zaradi čezmernega obremenjevanja reke Mure z neprečiščenimi tehnološkimi odpadnimi vodami so morali onesnaževalci izvesti sanacijska programa ter graditi ustrezne čistilne naprave. Sanacijska postopka med izvajanjem revizije še nista bila zaključena. Nadzor izvajanja sanacijskih programov in meritve emisij parametrov onesnaženja je redno opravljal IRSO.

Za zmanjšanje emisij iz točkovnih in razpršenih virov v vode so bili sprejeti trije operativni programi odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda⁶, ki so predvideli gradnjo čistilnih naprav in kanalizacijskih omrežij v vsej Sloveniji in tudi na proučevanem območju. Za zmanjšanje vsebnosti nitratov v površinskih in podtalnih vodah je bil sprejet operativni program za varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijske proizvodnje za obdobje od leta 2004 do leta 2008. V obdobju od leta 2000 do leta 2004 se ti programi na proučevanem območju še niso pričeli izvajati, investicije v lokalne čistilne naprave, kanalizacijske sisteme ter sisteme oskrbe z vodo pa so izvajale predvsem občine. Vir sredstev so bila poleg sredstev občinskih proračunov tudi sredstva takse, ki se plačujejo zaradi odvajanja odpadnih voda. Vrednost zgrajenih čistilnih naprav in kanalizacijskih sistemov od leta 2000 do leta 2004 je na omenjenem območju znašala 8.844 tisoč evrov (od tega je bilo 78,4 odstotka vseh sredstev investirano iz občinskih proračunov, 17,4 odstotka sredstev takse ter 4,2 odstotka sredstev iz državnega proračuna).

Monitoring onesnaženja podzemnih voda se v Sloveniji izvaja kontinuirano od leta 1987 dalje. V porečju reke Mure, predvsem na Prekmurskem, Murskem in

⁶ Operativni program odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda s programom projektov oskrbe z vodo, sprejet leta 1999, Operativni program odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda območij poselitve velikosti med 2000 in 15000 PE in pod 2000 PE, sprejet leta 2001 in Operativni program odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda od leta 2005 do 2017, sprejet oktobra 2004.

⁷ Operativni program je bil pripravljen na podlagi Direktive Sveta Evrope 91/676/EEC (Nitrarna direktiva) in je bil sprejet v letu 2004.

The assessment of the chemical condition of the Mur/Mura River for 2002 and 2003 was carried out on all water quality measurement stations. In both years the chemical condition on water quality measurement stations Petanjci and Mota was assessed as good and on water quality measurement stations Ceršak (where the Mur/Mura River enters Slovenia) as poor.

The biggest polluters of the Mur/Mura River in Slovenia are pig – farming and paper industry. Due to the immoderate pollution of the Mur/Mura River the two companies had to implement the improvement programmes and construct appropriate waste water treatment plants. The improvement processes were not completed during the audit implementation. The control over the improvement programmes and measurements of emissions were regularly carried out by IESP.

In order to reduce the emission from water sources three operational programmes were adopted⁶. They envisaged the construction of waste water treatment plants and sewage systems in Slovenia and on the audited area. In order to reduce the presence of nitrate in the groundwater and surface waters action programme for protection of waters against nitrate pollution from agricultural sources for the period 2004–2008 was adopted⁷. In the period from 2000 to 2005 those programmes were not initiated although the municipalities invested in the municipal waste water treatment plants, waste water systems and drinking water supply. The financial sources were municipal budgets and taxes on waste water. The value of the constructed waste water treatment plants and sewage systems in the period from 2000 to 2004 on the audited area amounted to 8.844 thousand € (78,4% from the municipal budgets and 17,4% from taxes and 4,2% from the State budget).

The monitoring of the pollution of the groundwater in Slovenia has been carried out since 1987. On the area of the Mur/Mura River, mainly on the fields of Prekmursko polje, Mursko polje and Apaško polje, there was groundwater pollution by pesticide identified (i.e. nitrate and atrazine). The average annual

⁶ Operational programme for the collection and treatment of urban waste water with the water-supply projects programme adopted in 1999; Operational programme for the collection and treatment of urban waste water in settlement areas with 2000-15 000 PE and below 2000 PE, adopted in 2001; Operational programme for the discharge and treatment of urban waste water from 2005 to 2017, adopted in 2004.

⁷ The operational programme was set up on the basis of the Directive of the European Council 91/676/EEC (Nitrate Directive) and was adopted in 2004.

Reka Mura
The Mur River

Apaškem polju je bilo najbolj kritično onesnaženje podzemnih voda s pesticidi, predvsem z atrazinom ter nitrati. Povprečne letne vrednosti nitratov in atrazina so vselej presegle dopustne mejne vrednosti. Zaradi prepovedi uporabe atrazina je prišlo do njegovega nadomeščanja, predvsem z metolaklorom, ki pa sedaj na posameznih mestih presega dopustne vrednosti tudi do dvajsetkrat.

Onesnaženost s pesticidi je posledica čezmerne in nepravilne rabe fitofarmaceutskih sredstev za uničevanje plevelov, plesni in škodljivcev na obdelovalnih površinah. Medsebojna prepletenost podzemnih vodnih teles in njihova neraziskanost otežujeta natančnejšo lokacijo virov onesnaženja. Zaradi navedenega ravnanja se v porečju Mure ves čas pojavlja tudi problem prevelikih koncentracij nitratov v pitni vodi. V letu 2000 je koncentracija nitratov stalno presejala dovoljeno koncentracijo kar v štirih sistemih za oskrbovanje z vodo.

Operativni program za varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijske proizvodnje se je pričel izvajati v letu 2004, zato v revidiranem obdobju še ni bilo mogoče oceniti doseženega rezultata tega programa.

Na podlagi opravljenih imisijskih monitoringov podzemnih voda je bilo ugotovljeno, da so bile v obdobju od leta 2000 dalje v podzemni vodi na Apaškem polju občasno povečane vsebnosti nitratov, adsorbiranih organskih spojin, atrazina, desetil – atrazina in pesticidov.

Za rešitev problema oskrbe z vodo v celotnem Pomurju so vse občine na tem območju maja 2003 podpisale pismo o nameri za gradnjo, vzpostavitev in upravljanje skupnega sistema celovite oskrbe z vodo prebivalcev Pomurja z neoporečno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih zajetij ter za vzpostavitev sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih in padavinskih voda. Pomurje se sooča s problemom onesnaženja in prenizko ravnilo podtalnice, ki je glavni vir pitne vode v tem območju. Pomanjkanje vode se kaže predvsem na Goričkem, preostali del pa se v zadnjih letih sooča s povišanimi temperaturami in z manjšo količino padavin. Na Apaškem polju sta najpomembnejši vodni zajetji Podgrad in Segovci onesnaženi zaradi kmetijske proizvodnje, predvsem z nitrati, opazne pa so tudi povečane vsebnosti mangana in železa. Na nekaterih predelih je opazen trend zniževanja gladine podtalnice. Projekt oskrbe z vodo se še ni pričel izvajati, v aprilu 2005 pa je bila izdelana Študija dolgoročne oskrbe z vodo Pomurja, v kateri so predstavljeni različni možni načini rešitve problema zagotavljanja pitne vode na tem območju. Dokončna varianta rešitve problema še ni bila izbrana.

values of nitrate and atrazine were constantly above the allowed limits. Due to the ban on the use of atrazine, the use of the metal-chlorine occurred. In some areas the metal-chlorine exceeded the allowed values (even up to 20 times).

The pollution with pesticide is the consequence of the immoderate and incorrect use of pharmaceutical agents as weedicide, against the mildew and pests on cultivable areas. The network of the groundwater and the fact that they are not explored makes it difficult to locate the sources of pollution. Due to the above described pollution on the area of the Mur/Mura River, there is a constant problem of exceeding concentration of nitrate in drinking water. In 2000 the concentration of nitrate constantly exceeded the allowed level in the four drinking water supply systems.

The operative programme for the protection of water against the pollution with nitrate from the agriculture began in 2004 therefore in the audited period the auditors could not assess the achieved results.

On the basis of the undertaken imission monitoring of the groundwater it is evident that the following agents were periodically present in the higher quantities in the groundwater on the field Apaško polje: nitrate, adsorpted organic components, atrazine, destil-atrazine and pesticide.

In order to solve the problem of water supply in the area of Pomurje, the municipalities located there signed a letter of intent to build and manage the common system of water supply for Pomurje region and to construct the system of waste and communal water treatment. Pomurje region is faced with the problem of pollution and the low level of groundwater, which is the main source of the drinking water on the area. The water shortage is evident in Goričko, other areas were faced with higher temperatures and less rainfall in the last few years. In the field Apaško polje there are two main water storages Podgrad and Segovci polluted due to agriculture (mainly by nitrates, there is also the presence of manganese and iron). In some areas there is a trend of lowering the groundwater level. The project of water supply has not started but the study on long term water supply in Pomurje region was developed in April 2005. The study presents different possibilities of solving the problem of water supply on the area. The final version of the solution has not been selected.

4.2. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotrnosti

V skladu z Zakonom o vodah je potrebno do konca leta 2009 sprejeti nacionalni program upravljanja z vodami ter pripraviti načrt upravljanja z vodami na vodnem območju reke Donave, do avgusta leta 2003 pa je bilo potrebno pripraviti in sprejeti začasni načrt upravljanja z vodami na tem vodnem območju. Ugotovljeno je bilo, da MOP do navedenega roka začasnega načrta upravljanja z vodami ni pripravilo.

MOP je v revidiranem obdobju izvajalo vse zahtevane meritve onesnaženja s posameznimi parametri, ni pa v zahtevanem roku pripravilo in objavilo poročila o izvedenem imisijskem monitoringu površinskih voda za leto 2003 ter poročila o opravljenem monitoringu površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib za leto 2003.

Pri proučitvi ustreznosti sprejetih operativnih programov je bilo ugotovljeno, da v programih, ki sta bila sprejeta v letih 1999 in 2001, niso natančno določeni pričakovani rezultati izvajanja programa, niso opredeljeni indikatorji in kriteriji za spremljanje uresničevanja ciljev ter ni določen način spremljanja izvajanja programov ter poročanje o doseženih rezultatih. Operativna programa, sprejeta v letu 2004, predstavljata določen napredek, kljub temu pa ne vsebujeta opredeljenih indikatorjev in kriterijev za spremljanje uresničevanja ciljev, v enem od programov pa niso podrobneje opredeljeni letni cilji.

Računsko sodišče je ocenilo, da MOP sicer izvaja reden nadzor onesnaževalcev na revidiranem območju, da pa bi bilo za večjo transparentnost vodenja in spremljanja sanacijskih postopkov potrebno zagotoviti boljšo komunikacijo in izmenjavo podatkov med organi, ki sodelujejo v različnih fazah postopka od njegove uvedbe, do spremljanja ustreznosti izvajanja zahtevanih ukrepov.

4.3. Priporočila

Računsko sodišče je MOP priporočilo, da

- okrepi mednarodno sodelovanje pri oblikovanju ukrepov za doseganje skupnega cilja uvrstitve reke Mure v drugi kakovostni razred na vseh merilnih mestih ob njenem mejnem toku,

4.2. Found irregularities and inefficiencies

In line with the Water Act it is necessary to adopt a national programme for water management and to prepare a plan of water management on the area of the Danube River by 2009. By August 2003 it was necessary to prepare and adopt a temporary plan of water management on that area. The Court of Audit found out that the Ministry of the Environment did not prepare the temporary plan in the set time limits.

In the audited period the Ministry of the Environment implemented all necessary measurements of pollution in line with the parameters, but it did not prepare nor publish the report on the implemented imission monitoring of the surface water for 2003 in due time. The Ministry did not prepare the report on the implemented monitoring of the surface water referred to the living conditions of the freshwater fish for 2003.

In reviewing the appropriateness of the adopted operative programmes The Court of Audit found out that in the programmes adopted in 1999 and 2001 the expected results of the programme, the indicators, criteria for monitoring the objectives, the methods of monitoring the programmes and reporting on the results were not identified. Operational programmes adopted in 2004 show some progress but they did not include the indicators and criteria for monitoring the objectives. One programme did not define the annual objectives.

The Court of Audit assessed that the Ministry of Environment implemented regular control over the pollution on the audited area. Never the less there is a need to improve the communication and exchange of data between the bodies involved in the process in order to achieve transparency on management and monitoring of improvement procedures.

4.3. Recommendations

The Court of Audit made the following recommendations to the Ministry of the Environment:

- The Ministry of the Environment should improve the international cooperation in defining the measures for achieving the objective of ranking the Mur/Mura River into the second water quality level (the result should be achieved on all water quality measurement stations along the Mur/Mura River on the border area),

- pripravi navodila za izdelavo operativnih programov, v katerih bo opredelilo obveznost določanja ciljev, pričakovanih rezultatov, ukrepov za doseganje pričakovanih rezultatov ter indikatorjev za spremljanje zastavljenih ciljev in obveznost za redno spremljanje izvajanja operativnih programov ter določi osebe, odgovorne za pripravo poročil o poteku izvajanja operativnih programov ter
- zagotovi boljše sodelovanje med organi v sestavi ministrstva pri izvajanju nadzora onesnaževalcev površinskih in podzemnih voda ter vodenju sanacijskih postopkov, tako da bo med njimi zagotovljena stalna komunikacija in bodo vsi postopki nadzora pregledni od njihove uvedbe do zaključka.

5. Onesnaženje tal in ravnanje z odpadki ob mejnem toku reke Mure in na Goričkem

Za območje ob reki Muri in za Goričko je bilo ugotovljeno onesnaženje tal z dušikom zaradi čezmerne uporabe umetnih gnojil. Na tem območju so plasti vrhnjih zemljin plitve in imajo majhno sposobnost zadrževanja vode, zato je izpiranje močnejše, nevarnost onesnaženja podtalnice pa večja.

V letu 2003 je bil v Sloveniji prvič opravljen monitoring tal na posameznih parcelah na območju vodonosnikov in njihovih hidrografskih zaledij, ogroženih zaradi fitofarmaceutskih sredstev. Na preiskovanih parcelah na Apaškem polju ni bila ugotovljena prisotnost razgradnih produktov atrazina, aktivnih snovi prometrin, diklobenil in diklorobenzamid, ugotovljena pa je bila prisotnost aktivnih snovi metolaklor ter terbutilazin, kar kaže na to, da so bili na teh parcelah uporabljeni predvsem pesticidni pripravki, ki vsebujejo navedeni aktivni snovi.

Pomembni onesnaževalci okolja, predvsem podzemnih voda, so tudi odlagališča odpadkov, zaradi izcednih voda, ki pronicajo v tla. Ugotovili smo, da na območju, ki je bilo predmet revizije, deluje eno odlagališče, in sicer regijsko odlagališče Puconci. Odlagališče obsega stari, že zapolnjeni del, ter novi del, ki deluje kot regijsko odlagališče. Stari del odlagališča še ni popolnoma zaprt in saniran, upravljavec odlagališča pa je redno izvajal vse zahtevane monitoringe izcednih vod. Pri opravljenih inšpekcijskih pregledih niso bile ugotovljene nepravilnosti.

- The Ministry of the Environment should prepare the instructions for the operative programmes which would define: the identification of objectives, expected results, measures for achieving the results, indicators for monitoring the set objectives, regular monitoring of the operative programmes and personal responsibility for the preparation of the reports on operative programmes,
- The Ministry of the Environment should provide better cooperation between the subordinate bodies in implementing the control over the pollution of surface and groundwater and in managing the improvement procedures. There should be continuous communication and the transparent procedure between the subordinate bodies.

5. Soil pollution and waste management on the border area of the Mura river and in Goričko

On the area of the Mur/Mura River and in Goričko the soil pollution with nitrogen was identified – due to excessive use of fertilizers. The area is covered by upper soil stratum which is thin and its water retention is poor. Therefore the danger of groundwater pollution is more distinctive.

In 2003 the first monitoring of soil in Slovenia took place. It was carried out in the area of water supply system and their hydrographical bases which were endangered due to biopharmaceutical agents. On the field Apaško polje there were no components of atrazine, prometrin, diklobenil nor terbutilazin identified. But the substances of metolachlorine and terbutilazin were identified which is the evidence of the use of pesticide on the fields.

Among the sources of pollution there are landfill sites due to waste water leakage. On the audited area there is one regional landfill site, i.e. Puconci. This landfill site includes the old part which is already filled up and a new part in a function of a regional landfill site. The old part is not completely closed and the landfill management has carried out all the necessary monitoring of waste water. The inspections had not found any irregularities.

5.1. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotrnosti

Nacionalni program varstva okolja je opredelil tri cilje za zmanjšanje onesnaženja tal, načrtovani pa so bili tudi ukrepi za doseg te ciljev ter roki, do katerih je bilo potrebno izvesti ukrepe. Ocenjeni so bili stroški posameznega ukrepa, možni viri financiranja ter določeni nosilci izvedbe ukrepa, niso pa bili določeni indikatorji, kot na primer vsebnost posameznega parametra, na podlagi katerih bi bilo mogoče meriti uresničevanje ciljev. Ukrepi za doseg ciljev niso bili načrtovani tako, da bi bilo razvidno, v kolikšni meri bo posamezen ukrep pripomogel k uresnitvi opredeljenih ciljev. Menimo, da tako načrtovani cilji ne omogočajo ustrezne ocene njihovega uresničevanja.

Noben ukrep, ki se nanaša na zmanjšanje onesnaženja tal, načrtovan v Nacionalnem programu varstva okolja, ni bil uresničen. V celoti so bili vsi neuresničeni ukrepi preneseni v Resolucijo nacionalnega programa varstva okolja, pri čemer morajo biti predpisi za vzpostavitev in izvajanje državnega monitoringa tal sprejeti do leta 2008, pregled stanja onesnaženja tal pa pripravljen do leta 2006. Roki za izvedbo ukrepov na področju tal so usklajeni z roki, ki jih za ureditev tega področja določajo evropske direktive.

6. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in Območja Natura 2000 v porečju reke Mure ter ustanovitev Krajinskega parka Goričko

Ohranjanje biotske raznovrstnosti je mogoče doseči predvsem z določitvijo in ustanavljanjem posebnih varstvenih območij, za katera veljajo posebne varstvene usmeritve za ohranitev in doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov ter druga pravila ravnanja za ohranjanje teh področij. Na območju, ki je bilo pregledano v reviziji, sta na podlagi Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) kot posebni varstveni območji določena Krajinski park Goričko (v nadaljevanju: KPG) in Regijski park Mura.

Medtem, ko so bile meje KPG že določene in je bil park v oktobru 2003 že tudi formalno ustanovljen, pa meje regijskega parka Mura še niso natančno

5.1. Found irregularities and inefficiencies

The National programme of the environment protection defined three objectives for the reduction of the soil pollution. Furthermore the measures for achieving the objectives and time limits were identified. The costs for each measure were assessed, possible sources of financing and the responsible people were selected. The indicators, as e. g. the presence of individual parameter of pollution, for measuring the achieving of the objectives were not defined. The measures for achieving the objectives were not planned in such a way to be able to assess how the measurement can help to achieve the set objectives. We believe that objectives planned in such a way do not provide the means for the assessment of their realisation.

The measures that were planned in the NEAP referred to the reduction of the soil pollution were not implemented. All of those measures were transferred to the Resolution of the NEAP. The regulations for setting up and implementing the State monitoring of soil must be adopted by 2008, the review of the soil pollution must be ready by 2006. The time limits referred to measures on the area of soil pollution are consistent with the time limits defined by EU directives.

6. The protection of biological diversity and the Region Natura 2000 in the area of the Mura river and Landscape Park Goričko

The protection of biological diversity can be achieved by defining and by setting up the specific protected areas, where specific protective directives are in place, mainly for safeguarding fauna and flora, as well as regulations defining activities for their preservation. The area which was audited had two specific protected areas defined: Landscape Park Goričko and Regional Park Mur/Mura on the basis of the decree on specific protected areas.

While the territory of the landscape Park Goričko was defined and in October 2003 formally founded, the territory of the Regional Park Mur/Mura has not been defined yet. It should cover the whole area of the Mur/Mura River from the River's entrance to Slovenia to its exit from Slovenia.

opredeljene. Obsegal naj bi celotno območje ob toku reke Mure, od njenega vstopa v Slovenijo do izstopa na Hrvaško.

V območje Natura 2000 je predlagan pas ozemlja ob reki Muri, od Gornje Radgone do Mote. Območje ob mejnem toku Mure med Slovenijo in Avstrijo od Šentilja do Gornje Radgone je sicer del območja regijskega parka Mura, ni pa vključeno v območje Natura 2000. Območje ob avstrijski strani mejnega toka reke Mure je bilo vključeno v območje Natura 2000.

6.1. Ugotovljene nepravilnosti in nesmotrnosti

V skladu z Nacionalnim programom varstva okolja bi bilo potrebno izdelati akcijski načrt ohranjanja biotske raznovrstnosti ter sprejeti celoten sistem zakonskih in podzakonskih predpisov ohranjanja biotske raznovrstnosti do konca leta 2002, kar pa ni bilo storjeno. Obveznost priprave navedenih aktov je bila prenesena v Resolucijo nacionalnega programa varstva okolja, rok sprejetja pa je leto 2008.

Kljub formalni ustanovitvi KPG oktobra 2003 ta v letu 2004 zaradi neuresničenih načrtovanih zaposlitev še ni pričel opravljati vseh svojih dejavnosti. Računsko sodišče meni, da bi bilo poslovanje KPG lahko bolj uspešno, če bi bila opravljena evalvacija kartiranih habitatov in sprejeti načrti upravljanja z njimi.

Za delovanje KPG bi moral biti v šestih mesecih po ustanovitvi pripravljen načrt upravljanja krajinskega parka, do njegovega sprejetja pa bi moral minister, pristojen za okolje, sprejetičasne upravljavske smernice. V reviziji je bilo ugotovljeno, da noben od navedenih dokumentov ni bil pripravljen in sprejet v zahtevanem roku. MOP je časne upravljavske smernice sprejel v novembru 2005.

V okviru izvajanja projekta PHARE, ki je potekal kot pomoč pri ustanavljanju KPG, je bil pripravljen osnutek pisma o nameri za vzpostavitev trideželnega parka Goričko – Raab – Órség, ki določa medsebojno sodelovanje KPG s sosednjim parkom Raab na avstrijski strani meje ter parkom Órség na madžarski strani meje. Računsko sodišče meni, da bi bilo za sodelovanje med tremi parki smiselno vzpostaviti pravno podlago in na tej podlagi podpisati meddržavni sporazum, kot je bilo predvideno tudi v pogodbi za izvajanje projekta PHARE iz leta 2003. S takšnim pristopom bi bilo mogoče načrtovati in opredeliti cilje in aktivnosti mednarodnega sodelovanja ter jih tudi spremljati. Aktivnosti na mednarodni

The Region Natura 2000 should cover the area along the Mur/Mura River from Gornja Radgona to Mota. The area on the border between Slovenia and Austria, i.e. from Šentilj to Gornja Radgona is a part of the Regional Park Mur/Mura but it is not included in the Region Natura 2000. The bordering area of the Mur/Mura River on the Austrian side is included in the Region Natura 2000.

6.1. Found irregularities and inefficiencies

In line with the NEAP it would be necessary to prepare action plan of protection of the biological diversity and to adopt the system of legislation referred to the biological diversity by 2002 but the objective was not met. The objective of preparation the legislation was transferred to the Resolution of the NEAP and the time limit to 2008.

Eventhough the Landscape Park Goričko was formally founded in 2003, it did not started implementing all its activities in 2004 due to lack of personnel. The Court of Audit believes that the Landscape Park Goričko could perform better if the evaluation of the habitats was implemented and the management plan was adopted.

There should be a management plan for the Landscape Park Goričko adopted in six weeks after the Park's foundation. The minister responsible for the environment should adopt temporary guidelines until management plan is adopted. It was found out that none of the documents were adopted in due time. Temporary guidelines were adopted in November 2005.

Within the frame of the PHARE project which was intended to help establish the Landscape Park Goričko there was a letter of intent for establishing the trilateral park Goričko – Raab – Órség prepared for the mutual co-operation of the Landscape Park Goričko, Austrian Park Raab and Hungarian Park Órség. The Court of Audit believes that it would be helpful to define legal basis for their co-operation and on that basis sign an international agreement as it was foreseen in the contract for the implementation of the PHARE Project from 2003. Such an approach would help to plan and define the objectives and activities of the international co-operation and their monitoring. The international activities were coordinated and implemented during joint meetings, exhibitions, excursions and activities. In our opinion the activities

Goričko, travišče
Goričko, the Grassland

Poljski mak
Field Poppy

ravni so sicer potekale in se uresničevale pri izvedbi skupnih srečanj, razstav, ekskurzij ter različnih dejavnosti, vendar pa menimo, da bi morala biti natančno razvidna opredelitev namena določenih aktivnosti za doseg določenih ciljev. To bi vodilo k spremljanju napredka mednarodnega sodelovanja.

6.2. Priporočila

Računsko sodišče je MOP priporočilo, da

- okrepi mednarodno sodelovanje pri odločanju o varovanju narave ter upravljanju z obmejnimi območji tako, da bi sosednje države lahko dosegle skupne cilje pri določanju prioritete za ravnanje z obmejnimi območji in poenotile stališča in cilje glede možne rabe skupnih mejnih vodotokov ter
- poglobi sodelovanje Krajinskega parka Goričko z avstrijskim parkom Raab in madžarskim parkom Órség ter pripravi skupni upravljavski načrt trideželnega parka, kar bi omogočilo boljše izmenjavo izkušenj ter oblikovanje dobre prakse pri vodenju parkov in upravljanju z zavarovanimi območji.

IGOR ŠOLTES

Predsednik

Računskega sodišča Republike Slovenije

should be clearly defined in order to meet the objectives and that could lead to closer international cooperation.

6.2. Recommendations

The Court of Audit made the following recommendations to the Ministry of the Environment:

- The ministry should strengthen the international cooperation in nature conservation and in border areas management. The neighbour states should achieve joint objectives by defining the priorities of border areas management and by unifying the viewpoints and objectives referred to the sustainable use of water.
- The ministry should strengthen the cooperation between the Landscape Park Goričko, Austrian Park Raab and Hungarian Park Órség and prepare joint management plan of the Park of the three countries. That would help to improve the exchange of experience and promoting best practice in park and protected areas management.

IGOR ŠOLTES

President

Court of Audit of Slovenia

**Umweltsituation im Dreiländereck Ungarn – Slowenien – Österreich
Bericht des Österreichischen Rechnungshofes**

**Environmental Situation at the triangle Hungary – Slovenia – Austria
Report of the Austrian Court of Audit**

**Lafnitz – Bayou
Lafnitz – Altarm**

INHALT

Prüfungsablauf, Prüfungsgegenstand und Prüfungsgebiet	59
Zuständigkeiten	59
Wasser	60
Fließgewässer	60
Grundwasser	63
Internationale Zusammenarbeit	65
Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung	66
Boden	68
Naturschutz	69
Natura 2000-Gebiete	69
Trilateraler Naturpark Raab – Órség – Goričko	73
ÖPUL-Förderungen	74

CONTENTS

Audit procedures, objectives and audited territory	59
Competencies	59
Water	60
Bodies of flowing water	60
Ground water	63
International Cooperation	65
Drinking water supply and sewage disposal	66
Soil	68
Nature Protection	69
Natura 2000-sites	69
Trilateral Nature Park Raab – Órség – Goričko	73
ÖPUL-subsidies	74

Prüfungsablauf, Prüfungsgegenstand und Prüfungsgebiet

1. Der österreichische Rechnungshof überprüfte von April bis Mai 2005 die Gebarung des Bundesministeriums für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) sowie der Burgenländischen und der Steiermärkischen Landesregierung betreffend die Umweltsituation in der Grenzregion zu Ungarn und Slowenien. Schwerpunkte der Prüfung waren die Themen Wasserqualität (Fließwasser und Grundwasser), Bodenqualität und Naturschutz (Natura 2000). Prüfungsziele waren der Vergleich des Ist-Zustandes im Prüfungsgebiet mit den Zielsetzungen sowie die Beurteilung der Maßnahmen der verantwortlichen Stellen hinsichtlich ihrer Zweckmäßigkeit zur Wahrung und Verbesserung der Umweltqualität. Geprüft wurde der Zeitraum von 2000 bis Anfang 2005.

2. Das Prüfungsgebiet auf österreichischer Seite umfasste das Südburgenland (Bezirke Jennersdorf und Güssing) und die Südoststeiermark (Bezirke Leibnitz, Feldbach, Fürstenfeld, Radkersburg). Die Region hat eine Fläche von 2.750 km² und 234.730 Einwohner. In der Region liegen zwei wichtige Grenzflüsse (Mur und Raab), sieben Natura 2000-Schutzgebiete und ein trilateraler Naturpark.

Zuständigkeiten

3. Nach der Kompetenzverteilung der österreichischen Bundesverfassung ist Wasserrecht in Gesetzgebung und Vollziehung Bundeskompetenz. Es wird von den Landeshauptleuten in mittelbarer Bundesverwaltung vollzogen.

Naturschutz und Bodenschutz fallen in Gesetzgebung und Vollziehung in die Kompetenz der Länder.

Audit procedures, objectives and audited territory

1. The Austrian Court of Audit conducted an audit at the Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management and at the provincial governments of the provinces Styria and Burgenland. The audit took place from April to May 2005 and concerned the environmental situation at the border to Hungary and Slovenia. The audit focused on water quality (bodies of flowing water and ground water), soil quality and nature conservation (Natura 2000). The audit compared the actual state of the audited territory with the quality objectives as well as assessed the measures taken by the responsible authorities concerning their effectiveness to preserve and improve the environmental situation. The audited period covered the years from 2000 to the beginning of 2005.

2. In Austria the audited area covered the south of the province Burgenland (districts Jennersdorf and Güssing) and Southeast-Styria (districts Leibnitz, Feldbach, Fürstenfeld, Radkersburg), a total of 2.750 km² with 234.730 inhabitants. The region included two important border rivers (Mur and Raab), seven Natura 2000 protected sites and a trilateral Nature Park.

Competencies

3. According to the Austrian federal constitution the federal authorities have legislative and executive competence in matters relating to laws pertaining to water and waterways. The province governor (Landeshauptmann), however, is responsible for executing water law by way of indirect federal administration. The province authorities have legislative and executive competence in matters of nature conservation and soil protection.

Wasser

Fließgewässer

Rechtlicher Rahmen und Qualitätsziele

4.1. Die Wasserrahmenrichtlinie der EU und darauf aufbauend das Wasserrechtsgesetz haben die systematische Verbesserung und die Verhinderung der Verschlechterung der Gütesituation der Gewässer zum Ziel.

Österreich hat in der Vergangenheit hinsichtlich des Schutzes der Oberflächengewässer einen vor allem emissionsseitigen Ansatz verfolgt. In diesem Sinne erließ das BMLFUW eine Reihe von Emissionsverordnungen, die je nach Branche unterschiedliche, am jeweiligen Stand der Technik orientierte Emissionsgrenzwerte für Anlagen festlegen und die Basis für wasserrechtliche Bewilligungen darstellen.

Gemeinschaftsrechtliche Vorgaben und das Wasserrechtsgesetz verpflichten dazu, den emissionsseitigen Ansatz um eine immissionsseitige Betrachtung zu ergänzen und Verordnungen zu erlassen, mit denen die Zielzustände von Oberflächengewässern näher zu beschreiben und insbesondere Grenz- und Richtwerte für Immissionen festzulegen sind.

Solche verbindlichen Anordnungen von Qualitätszielen mit Verordnung standen Ende 2005 noch aus. Ein im Juli 2005 zur Begutachtung ausgesandter Entwurf einer „Qualitätszielverordnung Chemie Oberflächengewässer“, der Grenzwerte für bestimmte chemische Stoffe vorsieht, war zu diesem Zeitpunkt noch nicht realisiert.

4.2. Der Rechnungshof bemängelte, dass im Bereich der Oberflächengewässer keine verbindlichen Qualitätsziele bestanden. Er anerkannte, dass die geplante Qualitätszielverordnung einen wichtigen Schritt zur Festlegung verbindlicher Immissionsgrenzwerte darstellen würde. Er hielt allerdings fest, dass mit der Einschränkung des Verordnungsentwurfes auf bestimmte chemische Stoffe nur ein Teil der Gewässergüte abgedeckt und damit den Anforderungen des Wasserrechtsgesetzes nur teilweise Rechnung getragen würde. Der Rechnungshof empfahl, die im Entwurf vorliegende Qualitätszielverordnung zügig in Kraft zu setzen und in einem nächsten Schritt Grenzwerte auch für die anderen relevanten

Water

Bodies of flowing water

Legal framework and quality objectives

4.1. The European Water Framework Directive and the thereon-based Austrian Water Act aim at systematically improving water quality and preventing its worsening.

In the past the Austrian approach to protect surface water was mainly based on a regulation of the emissions. Therefore the Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management issued a number of decrees concerning emissions, which are the basis for licences according to the Water Act. These decrees define the emission thresholds depending on the particular emission source (specific decrees for numerous industrial sectors) and according to the relevant state-of-the-art.

In addition the Regulations of the European Union and the Austrian Water Act now set the obligation to develop a strategy concerning also the loads of immissions. However, they oblige to issue decrees, which define the target state of surface waters and the threshold and standard values for immissions.

Decrees with such binding regulations and quality objectives had not been issued until the end of 2005. In July 2005 the draft of a decree concerning quality objectives with limit values for specific chemical substances was sent out for appraisal, but had not been realised by then.

4.2. The Austrian Court of Audit criticised that no mandatory quality targets existed for surface waters. It accepted the planned decree concerning quality objectives as an important step towards a definition of binding immission thresholds. Nevertheless it stated, that the draft of the decree only to some extent covered water quality and only partially complied with the requirements of the Austrian Water Act, as it defined threshold values only for specific chemical parameters. The Austrian Court of Audit recommended that the drafted decree should be enacted without delay and that limit values for all the other relevant parameters (chemical-physical parameters, oxygen consumption, loads of nutrients) should be defined in additional decrees.

Parameter (allgemein chemisch–physikalische Parameter, Sauerstoffzehrung und Nährstoffbelastung) festzusetzen.

4.3. Die „Qualitätszielverordnung Chemie Oberflächengewässer“ wurde im März 2006 erlassen. Laut Stellungnahme des BMLFUW werde an Festlegungen für weitere Parameter noch gearbeitet.

Ist–Zustand

5.1. Von grenzüberschreitender Bedeutung sind im Prüfungsgebiet die Flüsse Raab und Mur.

Die Mur hatte im Prüfungsgebiet mit der Güteklasse II (mäßig belastet) und einer relativ geringen chemischen und im unteren Teil auch geringen hydromorphologischen Belastung (relativ guter Natürlichkeitsgrad, das heißt keine Stauhaltung, wenige Querbauwerke) einen guten Gewässerzustand. In den 70er–Jahren des vorigen Jahrhunderts war die Mur durch kommunale und industrielle Abwassereinleitungen sehr stark verschmutzt; als Ergebnis eines 1985 begonnenen Sanierungsprogramms besserte sich die Situation seit den 80er–Jahren zusehends.

Die Raab wies eine deutliche chemische und organische Belastung auf (Güteklasse II–III – kritisch belastet). Diese war in erster Linie auf die industrielle Nutzung des Flusses zurückzuführen, darüber hinaus aber auch auf die ungleichmäßige Wasserführung infolge des Schwellbetriebes von Wasserkraftwerken (Anpassung des Wasserdurchlaufes an den Strombedarf) sowie auf die Entnahmen von Wasser für landwirtschaftliche Bewässerung. Nach den Feststellungen des Rechnungshofes waren die Belastungen nicht in allen Fällen rechtlich gedeckt.

5.2. Nach Ansicht des Rechnungshofes zeigte die deutliche Verbesserung der Wasserqualität der Mur in den letzten dreißig Jahren, dass die umfangreichen Sanierungsmaßnahmen wirksam waren. Hinsichtlich der Raab hielt der Rechnungshof fest, dass insofern ein Potenzial zur Verbesserung des Gewässerzustandes bestand, als ein Teil der Belastungen auf unzulässige Nutzungen zurückzuführen war.

4.3. The decree on quality objectives was issued in March 2006. According to the comments of the Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management the determination of further parameters is still being worked out.

Actual state

5.1. The River Raab and the River Mur are of cross-border importance in the audited territory.

In the audited territory the River Mur showed a good condition with water quality II and a relatively low level of chemical pollutants. In the lower course of the River Mur even the hydro morphological pollution was low. The river showed a relatively high degree of naturalness with no embankment dams and few transverse buildings. In the seventies of the former century the River Mur was heavily polluted by municipal and industrial discharges of wastewater. A remediation program starting in 1985 improved the situation considerably.

The River Raab showed a significant chemical and organic pollution (water quality II–III – critically polluted). The primary reason thereof was the industrial use of the river, aggravated by irregular flow conditions caused by hydropeaking of the hydroelectric power plants (adapting the water flow to the power demand) and the water extraction for agricultural irrigation. According to the fact finding of the Austrian Court of Audit not all immissions worsening the river condition were covered by legal regulations or permissions.

5.2. According to the opinion of the Austrian Court of Audit the amelioration of the water quality of the River Mur showed the effectiveness of the extensive measures taken within the last 30 years. Concerning the River Raab the Austrian Court of Audit stated that there existed a potential to improve the water quality insofar, as a part of the pollution was caused by an inappropriate use of the body of water.

Mur bei Sichelendorf
The River Mur near Sichelendorf

Kontrollen

6.1. Die Gewässeraufsicht kontrollierte im Rahmen ihrer Aufsichtstätigkeit kommunale und betriebliche Abwasserreinigungsanlagen auf die Einhaltung der gesetzlichen und bescheidmäßigen Vorgaben. Ein Vergleich der Kontrolltätigkeit in den beiden Bundesländern zeigte, dass die Gewässeraufsicht im Burgenland wöchentliche Kontrolluntersuchungen vornahm, während die Probeziehungen in der Steiermark für kommunale Anlagen drei- bis sechsmal im Jahr erfolgten und für betriebliche Anlagen in der Regel nur ein- bis zweimal im Jahr.

6.2. Der Rechnungshof war der Auffassung, dass die Kontrolltätigkeit der Gewässeraufsicht österreichweit einem einheitlichen Standard unterliegen sollte und empfahl dem BMLFUW, bundeseinheitliche Richtlinien hinsichtlich der Kontrollfrequenz auszuarbeiten. Die Frequenz sollte jedenfalls so gewählt werden, dass ein guter Überblick der Gewässeraufsicht über den Zustand der Anlagen und die Emissionssituation gewährleistet ist.

6.3. Das BMLFUW sagte zu, eine Harmonisierung der Kontrolltätigkeiten anzustreben.

Grundwasser

Rechtlicher Rahmen und Qualitätsziele

7.1. Das Wasserrechtsgesetz bestimmt als Ziel für die Grundwasserqualität einen guten mengenmäßigen und chemischen Zustand sowie ein Gleichgewicht zwischen Grundwasserentnahme und -neubildung, wobei Grundwasser grundsätzlich so rein zu halten ist, dass es als Trinkwasser verwendet werden kann.

Mit der Grundwasserschwellenwertverordnung und der Trinkwasserverordnung legte das BMLFUW Immissionsgrenzwerte fest. Darüber hinaus beschränkt das in Umsetzung der Nitratrichtlinie der EU erlassene Aktionsprogramm zum Schutz der Gewässer vor Verunreinigung durch Nitrat aus landwirtschaftlichen Quellen (Aktionsprogramm Nitrat) die Aufbringung von Düngemitteln auf landwirtschaftlichen Nutzflächen.

Monitoring

6.1. Within their supervision duties the authorities responsible for water management (water management authorities) checked whether the municipal and industrial sewage treatment plants complied with the conditions defined by legal regulations and permissions. A comparison of the supervision activities in both provinces showed that the authorities of the province Burgenland investigated in a weekly rhythm whereas in Styria municipal plants were inspected three to six times a year and industrial plants usually once or twice a year.

6.2. In the opinion of the Austrian Court of Audit the inspection activities of the authorities should be harmonized all over Austria. It recommended that the Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management should work out guidelines concerning the frequency of controls. The frequency should be defined in such a way, that the water management authorities obtain a good overview of the installed systems and their emissions.

6.3. The Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management assured, that it would aspire a harmonization of supervision activities.

Ground water

Legal framework and quality objectives

7.1. The objective of the Austrian Water Act concerning ground water quality is to obtain good chemical and quantitative conditions, a balance between extraction and regeneration and a quality, which generally allows the utilization of ground water as drinking water.

The Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management defined limit values for immissions by issuing regulations concerning drinking water and ground water. Based on the European Nitrate Directive an action programme was developed to protect the water bodies and to reduce and prevent water pollution caused by the agricultural use of land. This „Action Programme Nitrate“ limits the application of fertilizers on agriculturally used land.

7.2. Nach Ansicht des Rechnungshofes bot das rechtliche Instrumentarium ausreichende Möglichkeiten, um einen guten Grundwasserschutz zu gewährleisten.

Ist-Zustand

8.1. Die Grundwasserkörper im Südburgenland wiesen Verunreinigungen mit Orthophosphat und Ammonium auf; ein Problemgebiet stellte seit Jahren das Stremtal dar, in dem das Grundwasser hinsichtlich vieler Parameter (Nitrat, Atrazin, Desethylatrazin, Orthophosphat, Ammonium) belastet war. In der Südoststeiermark fanden sich in den Grundwassergebieten Unteres Murtal und Leibnitzer Feld Nitrat-Belastungen.

Die Belastungen des Grundwassers waren in erster Linie auf Einträge aus der Landwirtschaft zurückzuführen.

8.2. Der Rechnungshof erachtete die Grundwasserqualität im Bereich des Leibnitzer Feldes und des Unteren Murtales – insbesondere vor dem Hintergrund, dass in der Südoststeiermark die Wasserversorgung zu einem relativ hohen Prozentsatz (rd. 25%) durch Einzelbrunnen erfolgte – als problematisch.

8.3. Die Steiermärkische Landesregierung kündigte legislative Maßnahmen an, um die Nitrat-Aufbringung im Leibnitzer Feld weiter einzuschränken.

Kontrollen

9.1. In den für die kommunale Trinkwasserversorgung bedeutsamen Gebieten der Südoststeiermark überprüfte die Gewässeraufsicht die Aufbringung von potenziell grundwasserbelastenden Substanzen, das heißt von Düngemitteln, Gülle, Klärschlamm und Pflanzenschutzmitteln systematisch. In den übrigen Grundwassergebieten erfolgten Kontrollen nur anlassbezogen.

9.2. Der Rechnungshof empfahl, die bestehenden Kontrollen im Sinne eines integrierten risikobasierten Kontrollsystems für potenziell grundwasser- und bodenbelastende Tätigkeiten auszubauen.

9.3. Die Steiermärkische Landesregierung sagte zu, eine weitere Effizienzsteigerung durch eine Integration der bestehenden Kontrollsysteme anzustreben.

7.2. In the opinion of the Austrian Court of Audit the legal framework and its instruments were sufficient to obtain a good protection of the ground water.

Actual state

8.1. In the south of the province Burgenland the ground water was polluted with orthophosphate and ammonium; especially the region of the Stremtal for years showed a problematic level of groundwater pollution caused by several substances (nitrate, atrazine, desethylatrazine, orthophosphate, ammonium). In the Southeast of Styria bodies of ground water in the downstream valley of the River Mur and the region of the Leibnitzer Feld showed increased concentrations of nitrate. These impacts were primarily caused by agriculture.

8.2. The Austrian Court of Audit rated the ground water quality in the region Leibnitzer Feld as well as in the lower course of the River Mur as critical – especially with regard to the fact that a high percentage (approximately 25%) of the water supply in the southeast region of Styria was covered by single wells.

8.3. The Styrian province government announced an enhancement of the legal basis in order to further reduce nitrate application in the Leibnitzer Feld.

Monitoring

9.1. Applications of substances such as fertilizers, liquid manure, sludge and pesticides were inspected systematically by the water management authority in the southeast of Styria in regions important for local drinking water supply. The other ground water bodies were inspected occasionally.

9.2. The Austrian Court of Audit recommended an extension of the existing monitoring to an integrated risk control system including all activities potentially polluting ground water and soil.

9.3. The Styrian province government agreed to integrate existing control systems for a further increase in efficiency.

Internationale Zusammenarbeit

Österreichisch–ungarische Gewässerkommission

10.1. Die Zusammenarbeit zwischen Österreich und Ungarn im Bereich der Wasserwirtschaft erfolgte auf Basis eines Staatsvertrages. Die Vertragsstaaten verpflichteten sich darin, Maßnahmen, welche die Wasserverhältnisse auf dem Gebiet des anderen Vertragsstaates nachteilig beeinflussen könnten, in der österreichisch-ungarischen Gewässerkommission zu erörtern. Maßnahmen, die in einer Entfernung von bis zu sechs Kilometern ab der Staatsgrenze gesetzt werden, bedürfen der Zustimmung des anderen Vertragsstaates; die Zustimmung kann nur aus wichtigen Gründen verweigert werden.

Die Gewässerkommission behandelte in ihren jährlichen Sitzungen Themen von beiderseitigem Interesse wie Hochwasserschutz, die regelmäßige – auch gemeinsame – Gewässergüteüberwachung und die Abstimmung der nationalen Gewässerbewirtschaftungspläne. Weitere Themen waren die Salzbelastung der Raab, welche die in Ungarn geplante Nutzung für Bewässerung und Trinkwasser erschwerte, sowie die Schaumbildung im ungarischen Teil des Flusses, die von der Bevölkerung als störend und beunruhigend empfunden wurde.

Die Ursache für die Schaumbildung konnte noch nicht eindeutig geklärt werden. Von der ungarischen Seite wurde ein Stoff als problematisch angesehen, der bei Gerbprozessen eingesetzt und als gering toxisch und schwer abbaubar beschrieben wird. Zur Abklärung der Ursachen beauftragte das BMLFUW vertiefte Studien.

10.2. Der Rechnungshof anerkannte die Bemühungen des BMLFUW, die Ursachen der Schaumbildung zu finden. Er empfahl den zuständigen Behörden – auch vor dem Hintergrund der bilateralen Verpflichtungen gegenüber Ungarn – verstärkt auf die Einhaltung der wasserrechtlichen Vorgaben zu dringen.

Ständige österreichisch–slowenische Kommission für die Mur

11.1. Die Zusammenarbeit zwischen Österreich und der Republik Slowenien im Bereich der Wasserwirtschaft erfolgte – ebenfalls auf der Basis eines Staatsvertrages – in der Ständigen österreichisch–slowenischen Kommission für die Mur.

International Cooperation

Austrian-Hungarian Committee for Water Management

10.1. The cooperation between Austria and Hungary in the field of water management was based on an international treaty. The parties committed themselves not to implement any action, which may negatively affect the condition of the water bodies on the territory of the other party without previous discussion in the Austrian-Hungarian Committee. All measures taken within a distance of six kilometres from the border need the approval of the other party. Such approval can only be refused for good reasons.

The issues addressed by the Committee in the annual meetings were matters of common interest as for example flood protection, regular – even jointly executed – monitoring of the water quality and the coordination of the national plans for water management. Other issues discussed in the Committee were the pollution of the River Raab with salt, which prevented Hungary to use the water for water supply and irrigation purposes, or the occurrence of foam in the Hungarian part of the river, which worried the local population.

The causes of the foam have not been clarified yet. The Hungarian members suspected a substance used in tanneries (tan processes) and defined as slightly toxic and persistent. The Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management instructed further analysis to identify the causes thereof.

10.2. The Austrian Court of Audit considered positively the efforts of the Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management to find the causes of the occurrence of foam. With a view to the bilateral obligations with Hungary it recommended to further enforce the requirements defined in the Austrian Water Act.

Permanent Austrian-Slovene Committee for the River Mur

11.1. The cooperation in the field of water management between Austria and Slovenia was also based on an international treaty and was carried out in the permanent Austrian-Slovene Committee for the River Mur.

Die Kommission behandelte alle wasserwirtschaftlichen Fragen, welche die Grenzstrecke der Mur betrafen; im Bereich der Gewässerreinigung beschäftigte sie sich auch mit auf slowenischer Seite gelegenen lokalen Belastungsquellen.

Zwischen 1998 und 2001 arbeitete ein österreichisch-slowenisches Expertenteam im Rahmen der Kommission ein „Wasserwirtschaftliches Grundsatzkonzept für die Grenzmur“ aus. Schwerpunkte waren die Verhinderung der Eintiefungstendenz der Gewässersohle, die Gewährleistung des Hochwasserschutzes und die langfristige dynamisch-natürliche Entwicklung (ökologische Funktionsfähigkeit und Nachhaltigkeit) des Gewässersystems. Einige Maßnahmen an der österreichischen Grenzstrecke – insbesondere Aufweitungen der Mur – sind bereits abgeschlossen.

11.2. Aus Sicht des Rechnungshofes war die Kommission durch ein gutes Arbeitsklima und eine effiziente Zusammenarbeit geprägt. Er hob die rasche Umsetzung des Wasserwirtschaftlichen Grundsatzkonzeptes auf österreichischer Seite positiv hervor.

Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung

12.1. Der Anschlussgrad an die kommunale Wasserversorgung und Abwasserentsorgung lag im Südburgenland mit 99 % bzw. 97 % deutlich über dem Österreichdurchschnitt (87 % bzw. 89 %). In der Südoststeiermark lagen die Anschlussgrade bei 75 % bzw. 78 %.

In Summe wurden von 1993 bis 2004 in die Trinkwasserversorgung der geprüften Region rd. 131 Mill. EUR und in die Abwasserentsorgung rd. 526 Mill. EUR investiert. Die Pro-Kopf-Investitionssummen lagen für das Südburgenland deutlich über jenen der Südoststeiermark.

The committee dealt with all issues concerning the water management of the River Mur where forming the border between both parties. Concerning also matters of water management of the transboundary part of the River Mur it discussed local pollutants on the Slovene territory.

As part of the work in the committee an Austrian-Slovene team of experts between 1998 and 2001 elaborated a „General concept for water management“ for the River Mur forming the border. Its focus was to prevent the erosion of the riverbed, to maintain the flood protection and to assure a dynamic and natural development of the water system in the long-term (ecological functional capability and sustainability). Some of the projects concerning the Austrian part of the River Mur (especially its widening) had already been finalized.

11.2. In the opinion of the Austrian Court of Audit the work of the Committee reflected a good working climate and an efficient cooperation. It underlined the quick realisation of the „General concept for water management“ on the Austrian side as a positive result of the cooperation.

Drinking water supply and sewage disposal

12.1. In the south of the province Burgenland the proportion of municipal drinking water supply and channel interfaces in households was 99 % respectively 97 %. This percentage significantly exceeded the Austrian average of 87 % respectively 89 %. In the Southeast of Styria 75 % respectively 78 % of the households were connected to the municipal drinking water supply and the sewage system.

From 1993 to 2004 an overall amount of about 131 Mill EUR was invested in the drinking water supply and an amount of about 526 Mill EUR in the sewage water management of the audited territory. Investments per capita were significantly higher in the south of the province of Burgenland than in the southeast of Styria.

Region	Einwohner	Anschlussgrad	Investitionen 1993–2004	Durchschnittliche Investitionen je Einwohner und Jahr
Trinkwasserversorgung:				
Südburgenland	45.132	99%	59,16 Mill. EUR	109 EUR
Südoststeiermark	189.597	75%	71,83 Mill. EUR	32 EUR
Abwasserentsorgung:				
Südburgenland	45.132	97%	140,13 Mill. EUR	259 EUR
Südoststeiermark	189.597	78%	385,59 Mill. EUR	169 EUR

12.2. Der Rechnungshof stellte fest, dass das Südburgenland über eine gute Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung verfügte. Die vergleichsweise schlechtere Versorgungslage in der Südoststeiermark war teilweise durch die Topographie der Regionen, insbesondere die zersiedelte Bebauung, nicht zuletzt aber auch durch einen gewissen Investitionsrückstand bedingt.

Der Rechnungshof wies darauf hin, dass Qualität und Dichte der kommunalen Abwasserentsorgung wesentliche Voraussetzungen für die Reinhaltung von Gewässern und damit wichtige umweltrelevante Indikatoren darstellen. Zur Sicherung der Trinkwasserversorgung empfahl er, in der Südoststeiermark einen Ausbau der Ortsnetze in Erwägung zu ziehen.

12.3. Die Steiermärkische Landesregierung sagte einen weiteren Ausbau der Ortsnetze zu.

Region	Inhabitants	Supply rate	Investments 1993–2004	Average investment per capita and year
Drinking water supply:				
South of Burgenland	45.132	99%	59,16 Mill EUR	109 EUR
Southeast of Styria	189.597	75%	71,83 Mill EUR	32 EUR
Sewage water management:				
South of Burgenland	45.132	97%	140,13 Mill EUR	259 EUR
Southeast of Styria	189.597	78%	385,59 Mill EUR	169 EUR

12.2. The Austrian Court of Audit stated that the south of the province Burgenland was provided with a good drinking water supply and sewage water management. Taking this as a standard of comparison the situation in the southeast of Styria was worse. This was partly due to the topography of the regions (especially urban sprawl) and partly caused by a lack of investments. The Austrian Court of Audit pointed out, that the quality and availability of municipal sewage disposal were essential prerequisites for water pollution prevention and therefore were important indicators for environment protection. To assure water supply it recommended evaluating an extension of the local water supply mains in the southeast of Styria.

12.3. The Styrian province government assured an extension of the local water supply mains and sewer systems.

Boden

Rechtlicher Rahmen und Qualitätsziele

13. Ziel der Bodenschutzgesetze beider Bundesländer war es, durch Vermeidung von Schadstoffeinträgen sowie durch Verhinderung von Bodenerosion und Bodenverdichtung die nachhaltige Fruchtbarkeit landwirtschaftlicher Böden zu erhalten und verbessern.

Ist-Zustand und Monitoring

14.1. Die Landesregierungen führten Untersuchungen durch, mit denen der Zustand der landwirtschaftlich genutzten Böden flächendeckend erhoben wurde. Die Untersuchungen zeigten für die im Südburgenland gelegenen landwirtschaftlichen Flächen eine ausgeglichene Nährstoffversorgung und keine nennenswerten Schadstoffbelastungen. Die Böden der Südoststeiermark wiesen dagegen eine hohe Nährstoffversorgung sowie Pestizid- und Schwermetallbelastungen auf.

14.2. Der Rechnungshof wies darauf hin, dass sich in der Südoststeiermark im Boden in gleicher Weise wie beim Grundwasser die Belastung durch landwirtschaftliche Nutzung widerspiegelte.

Soil

Legal framework and quality objectives

13. The laws for soil protection aimed at maintaining respectively improving the sustainable fertility of soils and avoiding pollution, soil erosion and soil compaction.

Actual state and monitoring

14.1. The province governments conducted studies in order to assess the status of the agriculturally used land area-wide within the respective province. The studies stated a balanced supply with nutrients and no significant contamination for the agriculturally used land in the south of the province Burgenland. However, the agriculturally used land in southeast Styria showed a high nutrient supply and some contamination with pesticides and heavy metals.

14.2. The Austrian Court of Audit pointed out that in the southeast of Styria the ground water as well as the soil was polluted due to agricultural utilization.

Naturschutz

Natura 2000–Gebiete

Gebietsausweisung

15.1. Wesentliche Grundlagen für den Biotop- und Artenschutz innerhalb der EU sind die Vogelschutzrichtlinie (Vogelschutz-RL) und die Fauna–Flora–Habitat–Richtlinie (FFH–RL). Ein Ziel dieser Richtlinien ist die Schaffung des europaweiten Schutzgebiets-Netzwerkes „Natura 2000–Netzwerk“, mit dem Lebensräume sowie Tier- und Pflanzenarten dauerhaft geschützt werden sollen. Die Mitgliedstaaten sind verpflichtet, die in Betracht kommenden Gebiete zu nominieren, die endgültige Festlegung der Gebiete erfolgt durch die Europäische Kommission.

Im Prüfungsgebiet lagen sieben Natura 2000–Gebiete:

Gebietsbezeichnung	Größe in ha	Ausgewiesen nach
SÜDBURGENLAND		
Auwiesen Zickenbachtal	39	Vogelschutz–RL
Südburgenländisches Hügel- und Terrassenland	14.438	FFH–RL
Lafnitzauen	566	FFH–RL
SÜDOSTSTEIERMARK		
Teile des Südoststeirischen Hügellandes inklusive Höll und Grabenlandbäche	15.663	Vogelschutz–RL FFH–RL
Steirische Grenzmur mit Gamlitzbach und Gnasbach	2.238	Vogelschutz–RL FFH–RL
Demmerkogel–Südhänge; Wöllinggraben mit Sulm- Saggau- und Laßnitzabschnitten und Pößnitzbach	2.032	Vogelschutz–RL FFH–RL
Lafnitztal – Neudauer Teiche	1.046	Vogelschutz–RL FFH–RL

Nature Protection

Natura 2000–sites

Designation of sites

15.1. The Council Directive on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (FFH–Directive) and the Directive on the conservation of wild birds are the main basis for the protection of biotopes and species within the European Union. An essential objective of these directives is the creation of a coherent European network of protected sites (“Natura 2000–Network“) in order to ensure the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. The Member States propose the sites eligible for designation, the European Commission finally designates the sites.

In the audited territory there were seven Natura 2000–sites:

Name of site	Size in ha	Directive applicable
South of BURGENLAND		
Auwiesen Zickenbachtal	39	Bird – Directive
Hill and terrace country in the South of Burgenland	14.438	FFH– Directive
Lafnitzauen	566	FFH– Directive
Southeast of STYRIA		
Southeast Styrian hill country	15.663	Bird – Directive FFH– Directive
Styrian part of the River Mur with Gamlitzbach and Gnasbach	2.238	Bird – Directive FFH– Directive
Demmerkogel – south slopes	2.032	Bird – Directive FFH– Directive
Lafnitztal – Neudauer Teiche	1.046	Bird – Directive FFH– Directive

Hagensdorf – Schachblumenwiese
Hagensdorf – Checkered lily (*Fritillaria meleagris*)

Ein Nachnominierungsbedarf bestand lediglich für rd. 100 ha Waldfläche (Hagensdorfer Auwald).

Im Grenzbereich zu Ungarn (vor allem an den Grenzflüssen Pinka und Raab) könnten mittelfristig zwei weitere Natura 2000-Gebiete entstehen.

15.2. Mit der Nominierung der Natura 2000-Gebiete haben Burgenland und Steiermark einen Beitrag zur Etablierung des Schutzgebietsnetzwerkes Natura 2000 geleistet und bedeutende natürliche Lebensräume gesichert. In Bezug auf den Hagensdorfer Auwald empfahl der RH, die Einbeziehung in das Natura 2000-Gebiet mit Nachdruck voranzutreiben. Bezüglich möglicher grenzübergreifender Natura 2000-Gebiete mit Ungarn erachtete er es als notwendig, die Zusammenarbeit mit den ungarischen Behörden zu forcieren, um eine einheitliche Ausweisung und ein abgestimmtes Management der Gebiete zu erreichen.

Europaschutzgebietsverordnungen und Managementpläne

16.1. Die von der Europäischen Kommission festgelegten Natura 2000-Gebiete sind innerstaatlich als besondere Schutzgebiete („Europaschutzgebiet“) auszuweisen. Die ökologisch erforderlichen Erhaltungsmaßnahmen sind in Bewirtschaftungsplänen (Managementpläne) zusammenzufassen.

Zur Zeit der Gebarungsüberprüfung war erst eines der sieben Natura 2000-Gebiete innerstaatlich als Europaschutzgebiet ausgewiesen. Managementpläne lagen für drei südoststeirische Natura 2000-Gebiete vor (Teile des Südoststeirischen Hügellandes inklusive Höll und Grabenlandbäche, Steirische Grenzmur mit Gamlitzbach und Gnasbach, Demmerkogel-Südhänge; Wöllinggraben mit Sulm-Saggau- und Laßnitzabschnitten und Pößnitzbach).

16.2. Der Rechnungshof bemängelte, dass die Landesregierungen mit der Ausweisung der Europaschutzgebiete in Verzug waren und dass die für die praktische Naturschutzarbeit notwendigen Managementpläne zum Teil fehlten.

16.3. Die Burgenländische Landesregierung teilte in ihrer Stellungnahme mit, dass die Schutzgebietsverordnungen in Vorbereitung wären, der Schutz der Gebiete jedoch schon derzeit gesichert sei. Weiters berichtete sie, dass ein Managementplan für das Natura 2000-Gebiet Auwiesen Zickenbachtal zwischenzeitlich fertig gestellt sei.

Further designation was requested only for a forest area of approximately 100 ha (Hagensdorfer Auwald).

In the border region to Hungary (especially along the transboundary rivers Pinka and Raab) the development of two new Natura 2000-sites was possible in medium term.

15.2. By nominating the Natura 2000-sites the provincial governments of Burgenland and Styria made a contribution to establishing a Natura 2000 network and protected important habitats. For the Hagensdorfer Auwald the Austrian Court of Audit recommended to enforce the designation of the area as a Natura 2000-site. With regard to possible bilateral Natura 2000-sites the Austrian Court of Audit recommended to intensify the cooperation with the Hungarian authorities in order to achieve a unified designation and a harmonised management of the sites.

European Directives on Areas of Conservation and Management Plans

16.1. The Natura 2000-sites designated by the European Commission need to be qualified as specific protected areas in national law („Europaschutzgebiet“). The conservation measures as are ecologically necessary have to be summarised in a management plan.

When the audit was carried out, only one of the seven Natura 2000-sites was designated as „Europaschutzgebiet“. For three Natura 2000-sites in the southeast of Styria (Southeast Styrian hill country, Styrian part of the River Mur with Gamlitzbach and Gnasbach, Demmerkogel – south slopes) management plans had been worked out.

16.2. The Austrian Court of Audit criticised, that the provincial governments fell behind to designate the „Europaschutzgebiete“ and that management plans as a basis for applied nature conservation activities were missing.

16.3. In its response the provincial government of Burgenland informed that the protection area ordinances were being prepared, and that the protection of the areas was already ensured. Additionally it reported, that a management plan for the Natura 2000-site Auwiesen Zickenbachtal had been finalised in the meantime.

Fischotter
Otter (*Lutra lutra*)

Nutzungskonflikte

17. Potenzielle Nutzungskonflikte zeigten sich im Naturraum Lafnitztal bei einem Straßenbauprojekt (Fürstenfelder Schnellstraße S7) sowie bei der geplanten 380 Kilovolt–Leitung Kainachtal. Die behördlichen Genehmigungsverfahren für diese Projekte waren zum Zeitpunkt der Gebarungsüberprüfung noch nicht abgeschlossen.

Trilateraler Naturpark Raab – Órség – Goričko

18.1. Der Naturpark Raab, der Nationalpark Órség in Ungarn und das Natura 2000-Gebiet Goričko in Slowenien bilden den trilateralen Naturpark Raab – Órség – Goričko. Der im Burgenland gelegene Naturpark Raab (14.783 ha) ist von seinem Schutzstatus her ein Landschaftsschutzgebiet und genießt damit einen qualitativ geringeren Schutz als die in Ungarn und Slowenien gelegenen Gebiete. Der geringere Schutzstatus ist damit zu erklären, dass der burgenländische Teil deutlich weniger bedrohte Arten und Lebensräume aufweist als der ungarische bzw. slowenische.

Die Zusammenarbeit im trilateralen Naturpark erfolgte auf lokaler Ebene. Es wurden zahlreiche EU–kofinanzierte und auch grenzüberschreitende Projekte zur Entwicklung des Gebiets durchgeführt.

18.2. Der Rechnungshof bewertete die Initiative zur Etablierung eines trilateralen Naturparks positiv, weil damit wichtige Impulse zur Entwicklung der Region gesetzt wurden. Er erachtete eine Intensivierung der grenzüberschreitenden Kooperation zwischen den drei Ländern als zweckmäßig. Der Rechnungshof empfahl in diesem Zusammenhang die Ausarbeitung eines gemeinsamen trilateralen Entwicklungskonzeptes (Managementplanes), um so den zielgerichteten Ressourceneinsatz und die effiziente Entwicklung des Gebiets zu unterstützen.

Conflicts in resource utilisation

17. Potential conflicts in resource utilisation arose in the Lafnitztal as a consequence of a road construction project (Fürstenfeld highway S7) and because of the planned 380 kilovolt power supply line Kainachtal. The approval process was not finalised, when the audit was carried out.

Trilateral Nature Park Raab – Órség – Goričko

18.1. The Nature Park Raab, the National Park Órség in Hungary and the Natura 2000-site Goričko in Slovenia form the trilateral Nature Park Raab – Órség – Goričko. The Nature Park Raab (14.783 ha) situated in the province of Burgenland is designated as a landscape conservation area, while the sites in Hungary and Slovenia enjoy a higher degree of protection. The reason for this is that the Austrian part shows less threatened species and habitat types than the Hungarian and Slovene parts.

The cooperation in the trilateral Nature Park was carried out at local level. Numerous transboundary projects co-financed by the European Union were realised in order to develop the area.

18.2. The Austrian Court of Audit rated the initiative to establish a trilateral nature park as a positive impulse for the protection of the habitat and for regional development. In this context it recommended to intensify trilateral cooperation and suggested the elaboration of a trilateral joint development concept (management plan) to provide the effective use of resources and the efficient development of the natural habitat.

ÖPUL-Förderungen

19.1. Das Agrarumweltprogramm ÖPUL (Österreichisches Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft) verfolgt eine flächendeckende Ökologisierung der österreichischen Landwirtschaft. Neben einer umweltgerechten Grundausrichtung der landwirtschaftlichen Betriebe werden als weitere Ziele die Erhaltung der Kulturlandschaft, der Naturschutz und die Verbesserung der Boden- und Wasserqualität angestrebt. Österreichweit wurden rd. 88 % der landwirtschaftlichen Nutzfläche von diesem Programm erfasst. Im Südburgenland waren es rd. 77 %, in der Südoststeiermark dagegen nur rd. 40 %.

Die Südoststeiermark lag damit deutlich unter dem Österreichdurchschnitt und auch unter dem Vergleichswert im Südburgenland. Die geringe Beteiligung in der Südoststeiermark war auf die intensive landwirtschaftliche Nutzung verbunden mit einem hohen Tierbestand (Schweinemastbetriebe) zurückzuführen.

Die Förderungen für das Prüfungsgebiet betragen im Jahr 2004 insgesamt 18,35 Mill. EUR (einschließlich EU-Kofinanzierung).

Region	Landwirtschaftlich genutzte Flächen	Geförderte Flächen	Förderung 2002	Förderung 2003	Förderung 2004
ÖPUL-Förderungen					
Südburgenland	31.551 ha	77%	4,86 Mill. EUR	5,52 Mill. EUR	5,79 Mill. EUR
Südoststeiermark	102.506 ha	40%	8,68 Mill. EUR	10,07 Mill. EUR	12,56 Mill. EUR

19.2. Der Rechnungshof hielt fest, dass mit dem Agrarumweltprogramm ÖPUL eine Reihe von umweltrelevanten Zielsetzungen (unter anderem Natur-, Wasser- und Bodenschutz) verfolgt wurden. Im Sinne einer flächendeckenden Ökologisierung der Landwirtschaft empfahl er, für die Südoststeiermark eine deutliche Steigerung der von ÖPUL erfassten Flächen anzustreben. Besonders dringlich erschien dies wegen der Belastungen des Grundwassers in dieser Region.

ÖPUL-subsidies

19.1. The agricultural environment programme ÖPUL (Austrian programme for the promotion of an ecologically sound, sustainable agriculture protecting the natural habitat) aims at an area-wide ecological development of Austrian agriculture. Beside an environmentally compatible policy of the farms the programme aims at a preservation of the cultivated landscape, at nature protection and the improvement of water and soil quality. On an Austrian average 88% of the agricultural land were cultivated according to the programme, in the south of Burgenland 77%, in the southeast of Styria only 40%.

The southeast of Styria significantly fell below the Austrian average and also fell below the reference value of the south of Burgenland. The minor participation of the southeast of Styria was due to an intensive agriculture combined with a high live stock (pig fattening farms).

In 2004 a total of 18,35 million EUR were granted the audited area (including funds of the European Union).

Region	Agriculturally used land	Area with subsidies granted	Subsidies (total) 2002	Subsidies (total) 2003	Subsidies (total) 2004
ÖPUL subsidies					
South of Burgenland	31.551 ha	77%	4,86 Mill EUR	5,52 Mill EUR	5,79 Mill EUR
Southeast of Styria	102.506 ha	40%	8,68 Mill EUR	10,07 Mill EUR	12,56 Mill EUR

19.2. The Austrian Court of Audit stated, that the agricultural environment programme ÖPUL had a number of environmentally relevant targets (nature, water and soil protection). To achieve an area-wide ecological orientation of agriculture, the Austrian Court of Audit recommended a significant increase of agricultural land cultivated according to the ÖPUL programme in the southeast of Styria. In the opinion of the Austrian Court of Audit this was of particular importance because of the ground water pollution in this region.

19.3 Die Steiermärkische Landesregierung kündigte in ihrer Stellungnahme an, dass in den nächsten Jahren eine Steigerung der von diesem Programm erfassten Flächen zu erwarten sei.

Das BMLFUW teilte mit, dass es eine möglichst umfassende Beteiligung der Bauern am ÖPUL-Programm anstrebe.

DR. JOSEF MOSER
Präsident
Österreichischer Rechnungshof

19.3. In its response the provincial government of Styria announced, that an increase of agricultural land covered by the ÖPUL programme could be expected for the coming years. The Federal Ministry of Forestry, Agriculture, Environment and Water Management reported, that it aspired a participation of farmers in the ÖPUL programme as extensive as possible.

DR. JOSEF MOSER
President
Austrian Court of Audit

Edited by

Zsigmond Bihary, Director General of Audit
Samo Jereb, Supreme State Auditor
Wilhelm Kellner, Director General of Audit

Compiled by

Sándor Papp, Head of Department
Jerneja Vrabič, Principal Auditor
Claudia Kroneder-Partisch, Deputy Head of Department

Responsible for publishing

Pál Csapodi, Secretary General

Cover Design by

István Kiss

Tipographer-designer

Gergely Pattantyus

Published by

Király & Társai Ltd., Budapest

Printed and bound by

Typo-Rep Nyomda, Budapest

The photos in the report are protected by copyright.

Állami Számvevőszék

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest, Pf.54

Tel.: +36 1 484 9100 Fax: +36 1 484 9200

<http://www.asz.hu>

Računsko Sodišče

Slovenija, Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana,

Tel: ++386(01) 478 58 00 Fax: ++386(01) 478 58 91

<http://www.rs-rs.si>

Rechnungshof

Austria, Dampfschiffstraße 2; 1030 Wien

Tel: ++431 71171 8456 Fax: ++431 71171 29425

<http://www.rechnungshof.gv.at>